

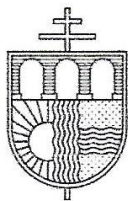
Gál Ferenc Egyetem
Pedagógiai Kar

Szlovák nyelv és hagyományok ápolása Bükkszentkereszten

Konzulens:
Dekrét Marta
nyelvtanár

Készítette:
Galuskáné Lónyai Anikó
III. évfolyam levelező tagozat
szlovák nemzetiségi óvodapedagógus

2025

GÁL FERENC
EGYETEM

PLÁGIUMNYILATKOZAT

Szakedolgozat készítésére vonatkozó szabályok betartásáról szóló nyilatkozat

Alulírott (Név, Neptun azonosító) GALLISKÁNE LÓNYAI ANIKÓ C7WNQT
jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a(z)

SZLOVÁK NYELV ÉS HAGYOMÁNYOK ÁPOLÁSA BÜKKSZENTKEZDÉSEN
című szakedolgozat (a továbbiakban: dolgozat) önálló munkám, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. rendelkezéseit, valamint a Gál Ferenc Egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében.

Kijelentem, hogy mesterséges intelligencia alkalmazást/programot nem használtam a dolgozat készítése során, az önálló munka kitétel tekintetében a konzulens, illetve a feladatokat kiadó témavezetőt vagy mást nem tévesztettem meg.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot nem magam készítettem, illetve mesterséges intelligencia alkalmazás/program segítségét vettem igénybe vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogi jogsértés ténye merül fel, a Gál Ferenc Egyetem megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat.

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogi jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

Kelt, BükkSZENTKEZDÉSEN 2025. 01.14.

Galliskáne Lónyai Anikó
hallgató aláírása

Tartalomjegyzék

Nyilatkozat

1.Bevezetés.....	4
2. Bükkszentkereszt bemutatása.....	5
2.1. Bükkszentkereszt történelme, múltja.....	5
2.2. Bükkszentkereszt napjainkban.....	7
3. A szlovák nyelv és a néphagyományok ápolása az óvodában.....	11
3.1. A nemzetiségi óvodai nevelés.....	12
3.2. Hagyományápolás az óvodában.....	17
3.3. Kapcsolattartás más Szlovák Nemzetiségi Óvodákkal.....	19
4. Szlovák nyelvtanulás és a néphagyományok ápolása az iskolában	21
4.1.Szlovák nyelv tanítása.....	21
4.2.Szlovák hagyományok ápolása az iskolában.....	23
5. Hagyományőrző civil szervezetek	24
5.1. Szlovák Nemzetiségi Hagyományőrző klub.....	24
5.2.Bükkszentkereshti Horenka Hagyományőrző énekkar.....	25
6. A szlovák nyelv használata a településen kérdőíves felmérés alapján	26
8. Zhrnutie.....	34

Felhasznált irodalom

Mellékletek

1.Bevezetés

A szakdolgozati témaválasztásnál azért esett erre a témára a választásom, mert tősgyökeres Bükkszentkeresztiként az életem minden napjaiban szerepet játszik a szlovák nyelv és a településen máig megtartott néphagyományok. Mindig érdekelt a falu történelme, a gyökereink, a szlovákság alakulása és a szlovák nyelv fennmaradása. Nagyon szeretek itt élni, ismerem a település szinte minden lakóját, szeretetteljes, családi kapcsolat van az emberek között. Mindig büszke voltam a hovatartozásomra, az identitásomra. Ide jártam óvodába, általános iskolába, éveken keresztül tanultam a szlovák nyelvet. Felnőttként több 40 órás szlovák nyelvtanfolyamon vettem részt. Háromgyerekes anyaként végig kísértem gyermekeim szlovák tanulását az általános iskolában, együtt tanultam velük, felelevenítve és bővítve tudásomat. Fontosnak tartom, hogy formáljam a gyermekeim identitástudatát, hogy érezzék, hogy jó az, amit tanulnak, hiszen mi ide tartozunk, a gyökereink szlovákok. Már 12 éve dolgozom a Bükkszentkereszt Szlovák Nemzetiségi Óvodában, a mindennapi életem része a szlovák nyelv használata, a szlovák néphagyományok ápolása. Sokat éneklünk, verselünk, mesélünk szlovák nyelven az óvodában a gyerekeknek. A település rendezvényein mindig fellépünk az óvodás gyerekekkel, ahol a szlovák vers, ének és néptánc elengedhetetlen része a műsoroknak. Régóta figyelemmel kísérem a településen a szlovák nyelv alakulását, sokat beszélgetek az óvodás és iskolás gyermekek szüleivel, hiszen az iskola és óvoda révén ők is kapcsolatba kerülnek a szlovák nyelvvel. Iskolás gyermekeikkel együtt ők is tanulják a szlovák nyelvet. A férjem is tősgyökeres Bükkszentkereszt, aki a nagyszüleitől kiválóan elsajátította a szlovák nyelvet, esetenként a szlovákkal kevert tót nyelvet. Egymás között otthon gyakran mi is szlovákkul beszélünk. Nagyszüleim is mindig szlovákkul beszéltek egymás között. Minden évben a szlovák rokonok náluk nyaraltak, ezért sokat játszottam szlovák gyerekekkel. Később a faluból többen Rozsnyó környékére költöztek, de ragaszkodva gyökereikhez, sokszor visszatértek az itt élő rokonokhoz, barátokhoz.

Szakdolgozatommal azt kívánom bemutatni, hogy Bükkszentkeresztben hogyan alakul a szlovák nyelv és a néphagyományok ápolása az óvodán, iskolán keresztül a különböző szervezetekig.

Kutatásom célja, hogy feltárjam a Bükkszentkereszt településen élő emberek viszonyulását a szlovák nyelvhez és néphagyományokhoz. Azt vizsgálom, hogy mennyire van még jelen a szlovákság a településen a sok beköltözött és szlovák nyelvet eddig nem ismerő lakosság következtében, mennyire akarnak ők is ennek a nemzetiségnek, kultúrának a részesei lenni. A

néphagyományok közösségformáló hatását és a szlovák kultúra fennmaradását vizsgálom, hogyan valósul meg a településen a néphagyományok ápolása.

Mindezeket kérdőíves kutatással, interjúkkal, beszélgetésekkel a hagyományőrző klub tagjaival, szülőkkel, szakirodalmak felhasználásával szeretném megvalósítani. A jelenlegi szlovák nemzetiségi helyzetről szeretnék egy átfogó, átlátható képet kapni a kérdőívek kiértékelése után. (1. számú melléklet)

Mint jövőben szlovák nemzetiségi óvodapedagógus, hivatásomnak tartom a szlovák nyelv átadását és a szlovák néphagyományok átörökítését a jövő nemzedékre, amit már óvodás kortól el kell kezdeni. Fontos feladatommak tartom, hogy a szlovák nyelvet játékos formában megszerettessem már az óvodában, alapot adva a gyerekeknek az iskolai nyelvtanuláshoz, hogy felkeltsem az érdeklődésüket a szlovák néphagyományok iránt. Óvodánk szoros kapcsolatot ápol mind az általános iskolával, mind a hagyományőrző klubbal, így a közös programokon keresztül a gyermekek saját szemükkel és fülükkel, kezükkel tapasztalhatják meg a Bükkszentkeresztben máig is élő hagyományokat.

2. Bükkszentkereszt bemutatása

2.1. Bükkszentkereszt történelme, múltja

Bükkszentkereszt gyökerekkel rendelkezem édesanyám révén, az ő dédszülei, ükszülei Szlovákiából települtek be az akkori Új Hutára. Édesapám a házasságkötése után egy közeli faluból költözött ide, én már ide születtem. Szüleim, nagyszüleim elbeszélései alapján már egészen kicsi korom óta ismerem Bükkszentkereszt történetét. Sokat hallottam az üveghutákról, az üvegfűjáról. Az általános iskolában minden évben ellátogattunk az Üvegműves Múzeumba, ahol részletes beszámolót hallhattunk a falu történelméről, ezek az ismeretek belevésődtek az eszembe, a faluról szerzett tudásomat megalapozva. Ismereteim és olvasmányaim alapján Bükkszentkereszt történelme az 1700-as évektől került említésre.

„A község kialakulását a diósgyőri koronauradalom által 1755-ben létrehozott üveghutájának köszönheti, eredeti nevét – Újhuta- is innen kapta. Az üveghuták telepítésének eredménye a Bükkben ma is létező három község, melyek közül időben az első Óhuta volt (mai Bükkszentlászló), másodikként létrejövő Újhuta, (1940-től Bükkszentkereszt néven) a

harmadik pedig Répáshuta. Mivel az üveggyártáshoz kevesen értettek, ezért cseh, szlovák, lengyel, rutén és német származású üvegfűjő mestereket telepítettek be. Így kezdetben a három településen keverék szláv nyelven beszéltek”.¹

„A község tulajdonképpen alapítójának Simonides Jánost, az itt már meglévő üveghuta egyik bérlőjét tekintjük, az alapítás évének pedig 1755-öt. Az első bérló Sztraka Ferenc volt. A hutában főleg szlovák és ruszin munkások dolgoztak. Újhután egy időben csak szlovákok laktak. A lakosság egy része ma is szlovák anyanyelvű. Simonides igyekezett gondoskodni falujáról, fakápolnát, kocsmát és kuglipályát építtetett, saját költségén szlovák nyelvű papot hozatott. A kápolna mintegy húsz év múlva leomlott. Helyén 1800-1801-ben új kötemplomot emeltek. A berendezés nagy részét az 1786-ban felosztatott pálos rend diósgyőri kolostorából hozták át. A falu gyorsan fejlődött, ahogy egymás után települtek be a környéken dolgozó favágók és erdei munkások (mészégetők, szénégetők). A lakosok száma az 1790-es években elérte a 247 főt. Mivel a koronauradalomban csak római katolikus vallású munkásokat alkalmaztak, ezért a falu lakosainak nagy többsége mindig is katolikus volt. 1895-ben a római katolikus plébános nyomására a szlovák lakosok elkezdtek magyarosítani neveiket. A régi szlovák családnevek mára szinte kivesztek, viszont feltűnően gyakoriak a Petőfi, Rákóczi, Kinizsi, stb. „történelmi nevű” családok. A település 1940. február 16.-án vette fel a Bükkszentkereszt nevet. A szlovák etnikumú Bükkszentkeresztről az 1940-es évek elején a jobb élet reményében átköltöztek családok Csehszlovákiába, nagy részük Rozsnyó környékére.”²

Az üveggyártás nem tartott örökké, egyre kevesebben foglalkoztak vele, helyét átvette a mészégetés és a fakitermelés. A falu lakói ezzel tudták biztosítani megélhetésüket. Sok ember foglalkozott mészégetéssel. Egy kemence kiégetése több embernek adott megélhetési lehetőséget, ugyanis a kemencét mészkövel ki kellett rakni, napokon keresztül éjjel, nappal fűteni. (2. számú melléklet).

Ehhez fát, követ kellett biztosítani. A kiégetett meszet kezdetben lovaskocsin vitték az ország egész területére, egy-egy fuvar napokig eltartott. A férjemet a nagyszülei nevelték, az ő családjában is mészégetéssel keresték a családfők a kenyeret (3. számú melléklet). Nagypapája 12 órás szolgálatban rakta és fűtötte a kemencét, aki igen fiatal, 10 éves unokájának átadta a „mészégetés csínját- bínját, a boksaépítés fortélyait, a meleg,

¹ <http://www.bukkszentkereszt.hu> Bükkszentkereszt honlapja (Utolsó megtekintés: 2025. január 2.)

² Bükkszentkereszt – Wikipédia (wikipedia.org) (megtekintés: 2024. október. 16.)

kiégetett mész kisedésének a keserveit ”³- ahogy ezt meg is írták az Észak-Magyarország napilap 1985. június 22. számában (3. számú melléklet).

„Az újhutai szlovákok a XIX. század második felétől kétnyelvűvé váltak, majd megkezdődött fokozatos asszimilálódásuk. A szlovákok speciális erdei tevékenységeik során – amikor jellemző munkaszervezeti formákban végezték a fa kitermelését és a mészégetést –, a szlovák nyelvet használták.

Azonban a fuvarozások alkalmával, a mésszel történt házaló kereskedelemben az érintkezés nyelve a magyar volt. Az asszimilációt gyorsította a vallás, az iskolai oktatás és a hivatalos szervek kötelező nyelvgyakorlatai is. A második világháború utána a fiatalok egyre a fiatalok egyre inkább feladták őseik nyelvét és így az 1960-70-es évekre már csak a legidősebbek beszéltek a faluban szlovákul.”⁴

„A kétnyelvűség fogalmát tágabb és szűkebb értelemben használjuk. Kétnyelvű tágabb értelemben az, aki minimum két nyelven beszélni tud, szűkebb értelemben pedig az a kétnyelvű egyén, aki két nyelven anyanyelvi, vagy közel anyanyelvi szinten beszél. Ilyen például, aki kisebbségi helyzetben élő nyelvcsoporthoz tagja, vagy mint a határon túli magyarok.”⁵

„Bükkszentkereszt szlovák lakossága a XIX. század derekától kétnyelvűvé vált, és ez a mások világháborúig így is maradt. A második világháború után egyre kevesebben beszéltek a szlovák nyelvet, amely folyamatosan passzívvá vált, majd csak a legidősebbek társalgási gyakorlatában érvényesült. Az egyes mondatokban a szlovák és magyar szavak keveredtek, a szlovák megfelelő híján alkalmazott magyar kifejezéseket szlovákul ragozták, vagy fordítva.”⁶

2.2. Bükkszentkereszt napjainkban

Bükkszentkereszt a Bükk hegység kelti részén, Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyében található. (5. számú melléklet)

„Eger és Miskolc közötti főútvonal mentén, a hollóstatői elágazástól csupán 4 kilométerre. A község Magyarország egyik legmagasabban fekvő települése.”⁷

³ Észak-Magyarország napilap 1985. június 22. szombat

⁴ Bükkszentkereszt Összefoglaló | *Száz Magyar Falu* | Kézikönyvtár (162-163. oldal)

⁵ Wardhaugh Ronald: *Szociolingvisztika*, Osiris-Századvég, Bp., 1995 (78. oldal)

⁶ Veres László: *Bükkszentkereszt*; Száz Magyar Falu Könyvesháza Kht., Bp., 2000 (Száz magyar falu könyvesháza) (112. oldal)

⁷ <http://www.bukkszentkereszt.hu/index.php?lap=bukkszent> (utolsó megtekintés: 2024. október 24.)

A tiszta, magaslati levegő, a szervezett gyógnövényútúrák és kirándulások sok turistát vonzanak ide. Télen gyakran van hó, sokan járnak szánkózni, kirándulni a szemet gyönyörködtető fehér tájban.(6. számú melléklet)

Bükkszentkereszt lakossága szlovák gyökerekkel rendelkezik, az itt lakók büszkék hovatartozásukra, identitásukra.

A település önkormányzata és annak vezetője, a polgármester nagy hangsúlyt fektet a szlovák nyelv ápolására, fennmaradására. Minden lehetőséget megragad annak a hangsúlyozására, hogy a település fennmaradásában, fejlődésében a nemzetiség, a szlovák nyelv mennyire fontos, biztatva minden lakót a nyelv megismerésére, használatára, tanulására. Ezt az is bizonyítja, hogy a településen a magyar mellett szlovák nyelvű táblák is jelölik az egyes intézmények, boltok, orvosi rendelő, gyógyszertár és még számos épület megnevezését. Az önkormányzat fenntartásában egy óvoda, egy bölcsőde és egy általános iskola működik a településen.

A település iskolája és óvodája nemzetiségi intézmény. Az óvoda létszáma jelenleg 36 fő, két vegyes korcsoportú csoporttal. A bölcsőde létszáma 11 fő.

Az iskola tanulóinak száma idén igen magas, a Répáshutai tagintézménnyel együttesen 109 fő. Ápoljuk a szlovák hagyományokat, mind az iskolában, mind az óvodában. Az iskolában heti öt órában, az óvodában beszélgetés, ismerkedés, alapszavak megismerésével tanulják a gyerekek a szlovák nyelvet nap, mint nap. Mivel nemzetiségi intézmények, kisebb létszámú osztályokkal is képesek működni, nem kell a gyermekeknek a legközelebbi városba járniuk általános iskolába, óvodába. Az általános iskolai tanítás magas színvonalú, a legtöbb diák gimnáziumban és szakgimnáziumban tanul tovább. Nyolcadik év végén többen tesznek nyelvvizsgát szlovák nyelvből.

A 2022-es népszámlálási adatok alapján, Bükkszentkeresztben a nemzetiségi kérdés a következőképpen alakul:

„2022-ben a lakosság 92,7%-a vallotta magát magyarnak, 27,9% szlováknak, 0,7% németnek, 0,4% ukránnak, 0,1-0,1% horvátnak, örménynek, romának, ruszinnak, cigánynak, szlovénnek és szerbnek, 2,8% egyéb, nem hazai nemzetiségűnek (6,7% nem nyilatkozott;).”⁸

⁸https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=08022
(utolsó megtekintés: 2025.01. 02.)

A településen Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat is működik. A két önkormányzat szoros kapcsolatban és együttműködésben dolgozik együtt.

A Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat 1994-ben alakult. Az elnöke Telekes Antalné, nyugdíjas volt óvodavezető. Az elnökhelyettes Somogyi Judit pedagógus. Fő tevékenysége, hogy támogatja a szlovák nyelvet és szlovák népi kultúrát, hagyományokat ápoló tevékenységeket, rendezvényeket, identitást erősítő programokat, így a Hagyományörző Klubot, az óvodát, iskolát, helyi civil szervezeteket, hagyományápoló programokat, rendezvényeket.

Az önkormányzat bevétele nemzetiségi feladatalapú támogatásból és különböző pályázatokból tevődik össze. Ebből tudja támogatni a Horenka Énekkart és Hagyományörző Klubot, hogy minél több helyre eljussanak és felléphessenek.

Az általános iskolában támogatja a nyelvvizsga letételét a nyolcadikos diákoknak, határon belül és kívül vers, ének, mesemondó versenyeken való részvételt, a szlovákból jól teljesítő tanulók minden szeptemberben egy hetes táborozását Szlovákiában, a pedagógusok szlovák továbbképzéseit és rengeteg eszközt, játékot, könyvet biztosít a tanulók számára. Szintén a támogatásával sikeresen pályázott az iskola interaktív táblákra és padokra.

Az óvoda is minden évben részesül támogatásban. A pedagógusok szlovák nyelvű továbbképzésére mindenig van támogatás. A gyerekek és óvodapedagógusok népviseleti ruháit is a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatnak köszönhetik. Eszközöket, játékokat, könyveket is biztosít az óvoda számára.

Szoros kapcsolatot ápol az Országos Szlovák Önkormányzattal, a Szlovák Nagykövetséggel, a Magyarországi Szlovákok Szövetségével, valamint a B.A.Z Vármegyei Területi Szlovák Önkormányzattal.

Interjúk:

1. Interjú a település polgármesterével, Solymosi Konráddal

-Mióta él Bükkszentkereszten?

- Születésem óta. Édesanyám tősgyökeres bükkszentkereszti, családja a második szlovák betelepítés óta, 1890-től a településen él. Édesapám a közeli Hámorból települt be.

-Mióta a település polgármestere?

- 2019. októbertől vagyok a település polgármestere. 2007-től önkormányzati képviselő voltam, majd 2010-től alpolgármester. Régóta dolgozom az önkormányzatnál.

-Ön szerint miért fontos a szlovák nyelv és a hagyományok ápolása a településen?

- A településnek szlovák alapítói vannak. Számomra fontos a gyökereink vállalása és az identitásunk megőrzése. A szlovák nemzetiséghez tartozásunknak köszönhetően van még óvodánk és iskolánk.

-Beszél ön szlovák nyelven?

- Igen, én is ide jártam általános iskolában, itt kezdtem a szlovák nyelvet tanulni. Később magán úton tanultam. Most elég jól elboldogulok a szlovák nyelvű kommunikációban.

-Hogyan látja most a szlovák nyelv helyzetét a településen?

Minden eszközzel azon vagyunk, hogy a szlovákság tovább éljen a településen, fontosak számomra a gyökereinek, a hovatartozásunk, és mindent megteszünk, hogy a szlovák nyelv fejlődjön, virágozzon, egyre többen tanulják és használják.

2. Interjú a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat elnökével, Telekes Antalnival

-Milyen célt szolgál a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat?

A célunk, hogy a szlovák nyelvet, hagyományokat ápoljuk, őrizzük és átörökítsük a fiatalabb nemzedék felé. Támogatjuk a nemzetiségi intézményeinket (óvoda, iskola), civil szervezeteket, minden tevékenységet, rendezvényt és programot, ami a nemzetiségi léttel kapcsolatban van.

-Mikor alakult meg a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat?

1994-ben alakult meg, első elnöke Ladányi Endréné volt.

-Mióta tagja a szlovák önkormányzatnak?

2002-től nemzetiségi képviselő voltam, majd 2005-ben megbízott elnök lettem.

- Mióta a vezetője a nemzetiségi önkormányzatnak?

2006 óta vagyok a vezetője a nemzeti önkormányzatnak.

-Vezetőként, elnökként mi a feladata?

Képviselői ülések összehívása, községi önkormányzat ülésén való részvétel, programok szervezése, az anyaországi és a magyarországi szlovákok lakta településekkel való kapcsolatok kialakítása és megőrzése.

-Milyen feladatai vannak a Nemzetiségi Önkormányzatnak?

Összefogni és mozgósítani a település lakosságát, apraját és nagyját a hagyományápolás és a nyelv fennmaradása érdekében. Pályázatok megírása, a működtetéshez szükséges anyagi források megteremtése.

-Milyen pályázati lehetőségek vannak?

- Határon Túli Szlovákok Hivatala (Ústav Slovákov žijúcich v zahraničí)

- Bethlen Gábor Alapítvány- Emberi Erőforrások Minisztériuma

- Országos Szlovák Önkormányzat

- Magyarországi Szlovákok Szövetsége

-Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Területi Szlovák Önkormányzat pályázatok rendezvények, civil szervezetek programjaira

- Úrad: az iskolának informatikai eszközök, két szlovák tanterem teljes berendezése: padok, asztalok, bútorok, szlovák tankönyvek. Külső tanterem építése az iskolaudvaron

-Kiket támogat Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat?

Támogatjuk a nemzetiségi intézményeinket (óvoda, iskola), civil szervezeteket, minden tevékenységet, rendezvényt és programot, ami a nemzetiségi léttel kapcsolatban van.

-Mit gondol, a településen a lakosság hogyan viszonyul a szlovák nyelvhez?

Nagyon biztató, hogy a lakosság 30%-a szlovák nemzetiséghez tartozónak vallotta magát.

Mindent megteszünk, hogy ez az arány tovább nőjön, minden évben pályázati keretből a lakosságnak ingyenes 40 órás nyelvtanfolyamot indítunk kezdőknek és haladóknak egyaránt.

3. A szlovák nyelv és a néphagyományok ápolása az óvodában

A Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha a falu központjában található. Az épületet 2015-ben teljesen felújították egy pályázat keretében. Külsőleg is megújult, a belső tér is átalakításon esett át. Két csoport üzemeltetésére van lehetőség, 50 fő befogadó képességgel. Két csoportszobája van, mindkettő saját öltözővel, mosdóval. Található benne még vezetői iroda, szülői fogadószoza, tornaszoba, orvosi szoba. Az óvoda konyhája is az épületben van. Nagyon jól felszerelt. Mozgáskorlátozottak részére is alakítottak ki mosdót az óvodában. Teljesen új berendezési tárgyakat is ebben az évben kapott. Nagyon népszerű a gyerekek körében a fából készült galéria. Fent olvasó sarok és bábsarok, alul babaszoba és kisbolt került kialakításra. Az óvoda két udvarral rendelkezik. Elöl félig térkövezett, félig füvesített. Hátul egy hatalmas, kétszintes füvesített udvar játszótérrel, homokozóval. Nyáron kismotorral gurulnak, télen a dombról csuszkával, szánkóval csuszkálnak a gyerekek. Az óvoda tárgyi feltételeinek a fejlesztése az intézmény költségvetési keretének a függvénye, melyet az önkormányzat biztosít. Az intézmény további tárgyi eszközeinek fejlesztése pályázatok megírásával, helyi Gyermekeinkért alapítvány, a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat plusz támogatásával valósul meg.

Az óvoda létszáma jelenleg 36 fő, két vegyes korcsoportú csoporttal. Az intézményben jelenleg 2 fő szlovák nemzetiségi óvodapedagógus dolgozik, melléjük két pedagógiai asszisztenst alkalmaznak. A pedagógusoknak a szlovák nyelv tanításában nagy

segítséget nyújtanak az Országos Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat Pedagógiai Centruma által kiadott könyvek, kiadványok. A Pedagógia Centrum továbbképzésein és más szlovák továbbképzéseken is rendszeresen részt vesznek az óvodapedagógusok. Az óvoda egész életében szerepet játszik a szlovák nyelv. Az óvodapedagógusok minden tevékenységhez, témakörhöz, évszakhoz kapcsolódóan gazdagítják a gyermekek szókincsét. Kiszámolókat, mondókákat, verseket, dalokat tanítanak az adott témakörben. Kommunikáció szintjén használják az udvariassági formákat, az étkezésnél, öltözködésnél, tisztálkodásnál, a napirend többi részénél is tanulják az adott szavakat, kifejezéseket. Az óvodások mindig kétnyelvű műsorral készülnek a közösség rendezvényeire. (7. számú melléklet)

A Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda, mint nemzetiségi nevelést végző óvoda, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épülve alakítja ki a tevékenységi formákat, amelyek tartalmához felhasználja a nemzetiségi nyelvi, irodalmi, zenei, szellemi és tárgyi kultúra értékeit. Minden tevékenységi területen igyekszik a nyelvet alkalmazni, a hozzá kapcsolódó szavakkal, kifejezésekkel megismertetni a gyerekeket.

3.1. A nemzetiségi óvodai nevelés

„A nemzetiségi nevelést folytató óvoda mindkét nyelv, a magyar és a szlovák nyelv fejlesztését szolgálja. Az óvoda tevékenységi formáiban a két nyelv együttes használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát a nevelési programban a fenntartó határozza meg, jelenleg az elvárása 0-30%.

A hangsúly a nemzetiségi nyelv fejlesztésére tevődik. A cél, hogy a gyermekek megismerjék és megszeressék a szlovák nyelvet. A nemzetiségi óvodai nevelésben való részvételt a meghatározott nyilatkozat kitöltésével igényelhetik a szülők, törvényes képviselők. A nemzetiségi óvodai nevelés esetén a nyilatkozat az óvodai jogviszony megszűnéséig, vagy a kérelem visszavonásáig érvényes. A szülőnek (törvényes képviselőnek) legkésőbb május utolsó munkanapjáig írásban kell bejelentenie, amennyiben a gyermek a következő nevelési évtől nem kíván részt venni a nemzetiségi nevelésben. A szlovák nyelvoktatás hetente komplex formában, 70- 30%-s arányban történik. A nyelvet igyekszünk minden tevékenységbe bevonni, szavak, kifejezések, mondókák, énekek formájában. A csoportnaplóban található a dokumentációja.

A nemzetiségi nevelés célja

A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodáskorú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja. Az óvónő feladata, hogy változatos tevékenységekkel biztosítsa a gyermekek érdeklődését a szlovák nyelv terén. A nemzetiségi nevelésben az óvodapedagógus feladata, hogy anyanyelvi környezetet biztosítson a gyermekek számára, párhuzamosan használva a szlovák nyelvvel. Ez a kommunikáció a mindennapi élet része legyen, rendszeres és következetes. Ezzel tudja a gyermekeket felkészíteni az iskolai nemzetiségi nyelv tanulására, folyamatosan bővítve a gyermek szókincsét. Fontos, hogy ápolja a nemzetiségi kultúrához kapcsolódó hagyományokat, szokásokat, megalapozva a gyermekek nemzeti identitástudatát. Elengedhetetlen, hogy a szlovák hagyományörzés területén pozitív élményeket szerezzen a gyermek. Ennek az élményszerzésnek a legjobb módja a saját tapasztalás. Ehhez próbál a mi óvodánk minden lehetséges alkalmat megragadni, ebben segítségünkre vannak a hagyományörző klub tagjai is.”⁹

A nemzetiségi nevelés tartalma

A nemzetiségi óvoda az ONAP (Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja) szerint alakítja ki a tevékenységi formákat. Ehhez használja fel a tevékenységi formáiban a nemzetiségi kultúra irodalmi, nyelvi, zenei és tárgyi értékeit. „A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a nemzetiség nyelvének és kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja. A nemzetiségi nevelést folytató óvodákban törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett – figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét- minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzettel biztosítja az utánzáson alapuló nyelvelsajátítást. A nemzetiségi kultúrkincséből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást. A kialakult nyelvi

⁹ Bükki Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Programja

helyzetek függvényében, a természetes nyelvtanulási eljárásnak megfelelően rugalmasan alakítja csoportjainak heti és napirendjét.”¹⁰

A mindennapi tevékenységekben mindkét nyelv együttes használata kell, hogy érvényesüljön. Így a gyermekekben kialakul az óvodás kor végére a nemzetiségi nyelv iránt egy pozitív viszonyulás, megfelelő alappal, szókinccsel rendelkezik az iskolai nyelvtanulás megkezdéséhez, mondókákat, verseket, dalokat ismer szlovák nyelven. Ismeri a helyi hagyományokat, népszokásokat. A nemzetiségi óvodában játék közben is tanulják a gyerekek a nyelvet. A mindennapi játéktevékenységbe is bele lehet csempészni egy kis nyelvtanulást. A szerepjátékok közben nagyon jól lehet használni a szlovák nyelvet, ha az óvodapedagógus becsatlakozik a játékba. Egy-egy szót bele lehet szőni a vásárlásban szlovákul kérni a zöldséget, gyümölcsöt, vagy a babakonyhában sütés-főzés közben énekelni és mondókázni is szeretnek a gyerekek. Fontos az óvodapedagógus jelenléte, irányító szerepe is. A foglalkozásokhoz kapcsolódó szavak megismertetése is történhet játék közben. A népi körjátékok váltakozóan magyar és szlovák nyelven is közkedveltek az óvodások körében. Nálunk az elvesztettem zsebkendőmet – „Stratila som vreckovku” a legkedveltebb és leggyakrabban játszott körjáték. Az egyes szlovák nyelven mondott meséket is lehet játszani fejdíszekkel, esetleg elbábozni a gyerekeknek játékos formában. Ismételtetni az egyes szavakat, hiszen az ő nyelvelsajátításuk még az utánzáson alapszik, sikerének kulcsa a gyakorlás.

A gyermekek fejlődésének jellemzői:

„3-4 éves korban

- A ki? mi? kérdésre megnevez tárgyakat, élőlényeket.
Mi ez? - Čo je to? Ez egy auto. - To je auto.
Ki ez? - Kto je to? Ez itt Janka. - To je Janka.
- Ismeri saját nevét.
Hogy hívnak? - Ako sa voláš?

¹⁰17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai

oktatásának irányelve kiadásáról - Hatályos Jogszabályok Gy HYPÉRLINK

"<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300017.EMM×hift=20170831&txtreferer=00000003.TXT>"

HYPÉRLINK "<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300017.EMM>

Engem Hegedűs Lénának hívnak. - Volám sa Léna Hegedúsová.

- Érti az óvodapedagógus közléseit.

Üljetek le a szőnyegre. - Sadnite si na koberec.

- Ismeri az üdvözlési és udvariassági formákat.

Jó napot kívánok! - Dobrý deň prajem!

- Megtanul néhány mondókát, verset, gyermekdalt, énekes játékot.

„Šošovička, hrášok, fazuľa,
kde ste boli tetka Zuzuľa?
(:Bola som ja na vodičku,
budem variť šošovičku.:)”¹¹

4-5 éves korszakban

- Érti az óvodapedagógus közléseit.

Gyere ide- Pod’ sem

Vegyél el tányért és poharat - Vezmite si taniere a poháre

- A ki? Mi? Kérdésre megnevez élőlényeket, tárgyakat.

Mi ez? - Čo je to? Ez egy labda. – To je lopta.

Ki ez? - Kto je to? To je Tomáš.

- Ismeri a számneveket 6-ig.

Számolunk – Počítame

Egy – jeden, kettő- dva, három- tri, négy- štyri, öt- päť, hat- šesť

- Tisztán ejti a hangokat.

- Megtanul néhány mondókát, verset, gyermekdalt, énekes játékot.

„Ide, ide vláčik, ide, ide vlak.

A my malé deti, poďme nasad’at’.

Pôjdeme my do Poprádu,

kúpim esi čokoládu.

Ide, ide vláčik, ide, ide vlak.”¹²

¹¹ Detské pesničky - Šošovica, hrášok, fazuľa - akordy, texty, noty | Hudba.sk
(utolsó megtekintés: 2025. 01.01.)

¹² Detské pesničky - Ide, ide vláčik - akordy, texty, noty | Hudba.sk
(utolsó megtekintés: 2025. 01.01.)

5-6-7 éves korban

- Alkalmazza az állítás és a tagadás legegyszerűbb formáit.
Itt vagyok- Tu som. Nincs itt- Nie je tu.
- Ismeri a számneveket 10-ig.
Számolunk – Počítame
Egy – jeden, kettő- dva, három- tri, négy- štyri, öt- päť, hat- šesť,
hét- sedem, nyolc- osem, kilenc- deväť, tíz- desať.
- Tisztán ejti a hangokat.
- Megtanul 5-7 mondókát, 5-7 verset, 5-6 gyermekdalt, 3-4 énekes vagy mozgásos játékot

„Medved’ku, daj labku
pôjdeme na svadbu.
Medvedica ráno vstala,
všetky deti vychystala,
medved’ku, daj labku,
pôjdeme na svadbu.”¹³

„Hlava, ramená,
kolená, palce
Kolená, palce
Kolená, palce
Hlava, ramená,
kolená, palce
Oči, uši, ústa, nos”¹⁴

„Čížiček, čížiček, vtáček maličký,
povedz mi, čížiček, ako sejú mak?

Aj tak tak sejú mak, aj tak tak sejú mak,

aj tak tak sejú mak, aj tak sejú mak.

¹³ Marta Lysáková Ľubica Kopinová Anna Podhorná: *Piesne, hry, a riekanky*. 1989 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo (133.oldal)

¹⁴ Detské pesničky - Hlava, ramená, kolena, palce - akordy, texty, noty | Hudba.sk (utolsó megtekintés: 2025.01.01.)

Čížiček, čížiček, vtáčik maličký,
povedz mi, čížiček, ako rastie mak?
Aj tak tak rastie mak, aj tak tak rastie mak,
aj tak tak rastie mak, aj tak rastie mak.”¹⁵

- Képessé válik a nemzetiségi nyelv tanulására.
- Bizonyos fokon birtokában van mindazon készségeknek és képességeknek, amelyek őt a szlovák olvasás befogadására, megtanulására alkalmassá teszi.”¹⁶

3.2. Hagyományápolás az óvodában

A hagyományok ápolása fontos szerepet játszik a gyermek személyiségfejlődésében és az érzelmi világnak a gazdagításában. A népi kultúrához való viszonyulását már óvodás korban meg kell alapozni. Ennek a legjobb módja a saját élményeken, saját tapasztalásokon alapuló élményszerzés, részvétel a közös hagyományőrző rendezvényeken, programokon. Kiemelten fontos a néphagyományok személyiségfejlesztő hatása, mert minden ünnep, minden ilyen esemény, szokás feldolgozása során emberi értékeket állítunk a középpontba. Az összetartozás érzését, a családi, baráti légkört erősíti a hagyományok közös megélése.

„A néphagyományból merített tevékenységek a gyerekek teljes személyiségére hatnak, vagyis testi, lelki és szellemi szinten is jó hatással vannak fejlődésükre. Olyan értékekkel találkozhatnak ezeken a tevékenységeken keresztül, melyek a mai modern életben is fontosak. A pedagógus érték közvetítő munkájának mindenképpen fontos szerepe van elődeink tudásának, művészetének átadásába. Évszázadokon keresztül csiszolódott folklórkincsünket az ölbeli játékoktól a jeles napok hagyományain át a képi kézművességig sokszínű pedagógiai eszközként használhatjuk az óvodai mindennapokban.”¹⁷

„Az ünnepek, megemlékezések a gyermek nemzeti identitástudatának fejlesztésére, a hazaszeretet mélyítésére, egymás iránti tisztelet türelem alakítására, a közös cselekvés örömére, a közösség formálására szolgálnak”¹⁸

¹⁵ Marta Lysáková Ľubica Kopinová Anna Podhorná: *Piesne, hry, a riekanky*. 1989 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo (182. oldal)

¹⁶ Bükki Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Program

¹⁷ RAABE *Óvónők kincsestára*: 2024. szeptember (5. oldal)

¹⁸ www.bukkszentkereszt.hu Bükkszentkereszt honlapja (utolsó megtekintés: 2025. 01.01.)

Ezeknek az ünnepeknek az időpontját az óvoda és éves ütemtervében határozza meg. Az óvoda minden dolgozójának feladata a hagyományok ápolása, azok átadása a jövő nemzedékének, hogy azok még sokáig fennmaradjanak. Egyes ünnepeket csak az óvodába járó gyerekek körében ünnepeljük, zártkörűek, míg más hagyományápoló ünnepek a szülők számára is megtekinthetők. Az átélt élményeken keresztül egy erős kapocs alakul ki a gyermekekben a hagyományok iránt. Az óvodában megnyilvánulhat a hagyományápolás az adott eseményhez, ünnephez kapcsolódó dekorációban, népviseleti ruha viselésével is. Minden évben népviseleti ruhában, hozzá illő néptáncos műsorral lépnek fel az óvodás gyerekek az idős napján, a szlovák nemzetiségi napon és a falurendezvényeken, mint például a gombanapok. (8. számú melléklet)

A nevelési évben minden évszaknak megvannak a hagyományápoló ünnepei. Ősszel az idős napjára készülünk színvonalas, verses köszöntővel indított, zenés, táncos műsorral a szépkorúak szórakoztatására. Népviseleti ruhában lépnek fel a gyerekek, a szlovák hagyományoknak megfelelően nagyrészt szlovák verssel, énekkel. A szépkorúak használják és értik a szlovák nyelvet, mindig nagy tapsot kapnak tőlük a gyerekek.

Szintén őszi hagyományörző program a „káposzta taposása”, amire minden évben áthívják az óvodásokat a hagyományörző klub konyhájába. A gyerekeknek lehetőségük van lábmosás után káposztát taposni, majd befűszerezni.

Az adventi időszakban a gyerekek kántálni járnak. Szlovák és magyar karácsonyi dalokat énekelnek az önkormányzatnál, az óvoda konyháján, a helyi boltokban, zöldégesben, a hagyományörző klubban. Ezért szaloncukrot, gyümölcsöt kapnak ajándékba, amit majd közösen elfogyasztanak a csoportban.

A település központjában megrendezésre kerülő adventi gyertyagyújtáson is részt vesznek az óvodások. Rövid műsorral, karácsonyi dalokkal készülnek az ünnepre, egy kis óvadás gyújtja meg a koszorún az első gyertyát. A szülők süteményt sütnek, forró teát és forralt bort készítenek, amivel megkínáljuk az együtt ünneplő falubeli embereket, a nézőközönséget, ezzel még ünnepibbé, meghittebbé varázsolva a közös várakozást a közelgő ünnepre.

Szintén hagyomány a karácsonyi készülődés, munkadélelőtt. Mézeskalácsot sütünk, és karácsonyfadíszet készítünk az óvodában, amire a gyerekek szüleit, nagyszüleit is szívesen látjuk. Ez egy közös, meghitt készülődés az ünnepre. Kellemes karácsonyi hangulatot teremt a munka közben halkán szóló karácsonyi zene mind szlovák nyelven, mind magyarul. Szükség van ebben a rohanó világban egy kis lecsendesedésre, lelassulásra, a gyermekkel együtt töltött közös tevékenykedtetésre, odafigyelésre és vidámságra.

Régi hagyomány a téli elűzése, a farsangolás is. Ilyenkor egész farsangi hetet tartunk, melynek része a hagyományos szalagos fánk sütése a hagyományörző klub tagjainak, a gyerekek nagyszüleinek a részvételével. Minden gyerek részt vesz a tészta dagasztásában, kiszaggatásában, és végül a finom, házi készítésű lekvárral való díszítésben. A helyi asszonyok mindig biztosítanak az óvodások számára házi lekvárt, amihez a gyümölcsöt saját maguk termesztik otthon, vagy a közeli réteken, erdőszélén gyűjtik össze. Népszerű a gyerekek körében a szeder és csipkelekvár. Második napon álarcot készítünk, díszítjük az óvodát a farsangi karneválra, felvonulásra. Két nap is lehet jelmezbe jönni. A vírusos megbetegedéseknek a függvénye, hogy nyitott a rendezvény a szülők előtt, megnézhetik a gyermekeik felvonulását, műsorát. A felvonulás után teadélután tartunk.

A tavaszhoz kötődő néphagyományunk a locsolkodás. Ilyenkor szép ruhában érkeznek mind a kisfiúk, mind a kislányok. A fiúk illatos kölnit hoznak, ezzel öntözik meg a lányokat. Szép locsolóverset mondanak, amiért cserébe a kislányok hímes tojást, csokitojást adnak a fiúknak.

A legszebb hagyományörző ünnepünk az anyák napja. Erre az ünnepségre hetekig készülünk a gyerekekkel. Kézműves kis ajándékot készítünk az édesanyák és a nagymamák számára, minden gyerek saját kezűleg. Ilyenkor közösen kidíszítjük az óvodát, szívecskét festünk, rajzolunk, közösen vágunk a gyerekekkel. Kis műsorral is készülünk, ahol minden gyerek verset mond, énekel, szlovákul és magyarul is. Táncos, zenés műsorral, megható pillanatokkal kedveskedünk az édesanyáknak, nagymamáknak.

Minden évben készülünk az óvodásokkal a településen megrendezésre kerülő nemzetiségi napra. Az évben ez a legnagyobb feladat az óvodásoknak, hiszen itt nagyszínpadon, nagy nézőközönség előtt kell szerepelniük, helyt állniuk. Mindig népviseleti ruhában lépünk fel, hozzá illő táncos, énekes műsorral.

3.3. Kapcsolattartás más Szlovák Nemzetiségi Óvodákkal

A Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda a közeli szlovák gyökerekkel rendelkező településekkel, mint Bükkszentlászló és Répáshuta, szoros kapcsolatban, együttműködésben áll. A három település között kialakult egy jól működő szlovák munkaközösség. Mindhárom óvoda pedagógusai minden évben találkozzák, szakmai napokat szerveznek, ahol módszertani ötletek cserélnek gazdát, pályázati lehetőségeket vitatnak meg, ezzel is segítve egymás munkáját. Másik ilyen nap a gyermekekkel közösen megtartott, a

szlovák nyelvre épülő feladatokkal, játékokkal teli közös találkozó, ami minden évben másik óvodában kerül megrendezésre. Vannak szlovák versmondó, ének versenyek is, mikro csoportos megoldásban, ahol főleg nagycsoportos gyerekek szerepelnek, vagy bátrabb, a szlovák nyelvre fogékonyabb kisebbek.

A három szlovák gyökerekkel rendelkező (régábban hutáknak nevezett) település közül a legkisebb Bükkszentlászló már nem önálló falu, Miskolc városához csatolták, mint külső kerület. Általános iskolája nincs, Miskolcra járnak a gyerekek tanulni. Óvodája még működik, a miskolci MIOVI tagintézménye. Szlovák nemzetiségi intézmény, egy kis létszámú vegyes csoporttal működik, két szlovák nemzetiségi óvodapedagógussal. „A szlovák nyelvi nevelést Miskolc Megyei Jogú Város Szlovák Önkormányzata biztosítja, ami Bükkszentlászlón működik.”¹⁹ A településen máig nagyon hagyománytisztelő és hagyományápoló családok élnek. Itt még megtalálhatóak azok a szépkorúak, akik a boltban vagy a templomban még szlovák nyelven beszélgetnek egymással.

„Répáshuta egy alig 700 lelkes kis település Magyarország északi részén, Borsod megyében.”²⁰ Bükkszentkeresztől 11km-re található. Közigazgatásilag Bükkszentkereszthez tartozik, a két településnek közös a jegyzői hivatala. A településen egy óvoda és egy iskola működik. Az iskola a Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola tagintézménye, csak alsó tagozatos diákok járnak ide. A nemzetiségi oktatásnak köszönhetően tud fennmaradni kis létszámú osztályokkal. A felső tagozatos diákok busszal járnak át Bükkszentkeresztre és néhányan Miskolcra tanulni. Az óvoda szlovák nemzetiségi, egy vegyes csoporttal üzemel, két szlovák nemzetiségi óvodapedagógussal és egy dajkával. Ők is hivatásuknak tekintik a szlovák nyelv átadását, a hagyományok őrzését, ápolását. Már óvodában tanulnak néptáncot a gyerekek. A falu rendezvényein mindig műsorral készülnek szlovák és magyar nyelven egyaránt. A szlovákság fennmaradásáért a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat végez fáradságos munkát. A Répáshutai Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat támogatja az óvodát, az iskolát, eszközöket, játékokat, könyveket vásárol nekik, a néptánc csoportot, az énekkart és a helyi fiatalokat.

¹⁹ MIOVI Szlovák Nemzetiségi Tagóvodája | miovi.hu (utolsó megtekintés: 2025. 01.06.)

²⁰ Szabadfalvi József és Viga Gyula: *Répáshuta – egy szlovák falu a Bükkben*, Herman Ottó Múzeum Néprajzi Kiadványai XIII. Miskolc, 1984

4. Szlovák nyelvtanulás és a néphagyományok ápolása az iskolában

A Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola a település központjában található, teljesen felújított, modern épületben. A tantermek korszerűen felszereltek, interaktív táblákkal vannak ellátva, modern berendezéssel, korszerű technikai eszközökkel. Mivel az iskolában nemzetiségi oktatás folyik, kis létszámú osztályokban tanulnak a gyerekek. 8 gyermektől már önálló osztályok indulhatnak, ennél kevesebb létszámmal csak összevont osztályok.

„A miskolci járás egyetlen szlovák nemzetiségi intézménye. Az alacsony osztálylétszámnak köszönhetően a tanulók személyre szabott oktatásban részesülnek, mind az egyéni képességeik fejlesztése, mind a tanulási nehézségek, illetve a tehetséggondozás terén. A szakos ellátottság 100% Az iskolában két gyógypedagógus illetve egy utazó gyógypedagógus tevékenykedik, akik segítik a BTMN-es és sajátos nevelési igényű tanulókat.”²¹ (9. számú melléklet)

4.1. Szlovák nyelv tanítása

„A nemzetiségi oktatás tartalmi követelményei a Nemzetiségi alaptanterv követelményeit veszi alapul és egészíti ki a nemzetiségi oktatás formáihoz igazodóan. Az iskolába nem kétnyelvű oktatás folyik, hanem nyelvoktató szlovák nemzetiségi oktatás, a szlovák nyelvet másodnyelvként tanítják magyar nyelvű tanulók számára, akik többségében szlovák nemzetiségűnek vallják magukat. Szlovák nyelvoktatás első osztálytól nyolcadikig tart. Az iskola pedagógiai programja ezen követelmények alapján készít helyi tantervet első osztálytól felmenő rendszerben, amihez figyelembe veszi a nemzeti iskolai oktatás irányelvét.”²² Minden tanuló tanulja a szlovák nyelvet, második anyanyelvként. Szlovák nyelv és irodalom tantárgy heti 5 órában, ezen kívül heti egy óra szlovák népismeret van a tematika szerint.

A népismeret az anyanemzet, a szlovák nemzetiség hagyományairól, kultúrájáról és történelméről nyújt ismereteket a tanulók számára. Az ének zenét a szlovák nyelven belül integráltan tanítják, ahol szlovák énekeket, napdalokat tanulhatnak meg a diákok. Heti egy testnevelés óra keretében szlovák néptáncoktatást tartanak. A tehetséges diákoknak lehetőségük van a répáshutai néptáncsoportban tovább fejlődniük. A néptánc tanítására szakos pedagógus

²¹ Bemutakozás – Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola (edu.hu)
(Utolsó megtekintés: 2024. 11.01.)

²² Pedagógiai Program – Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola (edu.hu)
(utolsó megtekintés: 2024. 11.01.)

biztosítja a gyerekeknek a kellő felkészítést. Az itt tanult táncok megállják a helyüket a fellépéseken. A szlovák népdalok megtanulására, gyakorlására énekkart tartanak a felső tagozatos lányok számára. Citera szakkörön további lehetőség van a tehetségek kibontakoztatásában. Az énekkar és a citerások rendszeresen, minden évben részt vesznek a Magyarországi Szlovákok Szövetsége által megrendezésre kerülő szlovák nyelvű országos vers-és prózamondó, valamint népdaléneklési versenyen. Ezeken a versenyek vers és próza kategóriákban már első osztálytól részt vesznek a szlovák nyelvre fogékony gyerekek, egészen nyolcadik évfolyamig bezárólag. Mindig nagyon szép eredményeket érnek el, sokszor a különdíjat is elhozzák. A pedagógusok rengeteg időt fordítanak a gyerekek felkészítésére.

A következő versenyeken indultak az elmúlt évben a diákok:

- „Spievanky-veršovačky” regionális szlovák vers és prózamondó versenyen öt diák 1. helyezett
- Országos szlovák vers- és prózamondó verseny két tanuló 1. helyezett
- Országos szlovák OÁTV verseny 4. helyezett

A szlovák nyelv még elmélyültebben való elsajátításához az iskola több napos nyelvi táborokat szervez Szlovákiába, több iskolával ápol testvériskolai kapcsolatot. Népszerű a Hroneci erdei iskola, ahol más országok szlovák nyelvű gyerekeikkel ismerkedhetnek meg és mélyíthetik a nyelvtudásukat, szerezhetnek újabb ismereteket és határon túli barátokat. Ehhez nagy segítséget kapnak a Nemzetiségi Önkormányzattól, mind anyagi támogatásban, mind a tábor szervezésében, az utaztatásban. Szintén támogatja a Nemzetiségi Önkormányzat a nyolcadik osztályban sikeres alapfokú nyelvvizsgát tevő diákokat a nyelvvizsga díjának kifizetésével. Ehhez a tanórákon minden felkészülést, támogatást megkapnak a szorgalmas tanulók. Akik szeretnének továbbtanulni szlovák iskolában, hogy nem vesszen el a tudásuk, lehetőség van Budapesten a Szlovák Tanítási Nyelvű Gimnáziumba jelentkezni.

Az iskola folyamatosan pályázik a Magyarországi Szlovák Szövetség Közhasznú Alapítványához. Már sikeresen pályázott interaktív táblákra, padokra, berendezési tárgyakra. Jelenleg néptáncviseletre és nyelvkönyvekre van beadva pályázat. Nyelvkönyveket az Országos Szlovák Önkormányzattól is igényel az iskola.

4.2.Szlovák hagyományok ápolása az iskolában

A Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola pedagógusainak munkaközössége kiemelt feladatának tekinti, hogy a település szlovák hagyományait, értékeit megőrizze, fenntartsa, új értékekkel gazdagítva tovább adja az iskola diákjainak, a jövő nemzedékének.

Az iskolában egy évben többször megrendezésre kerülnek szlovák projekt napok és hetek is, ahol a helyi Hagyományőrző Klub tagjai saját beszámolókkal, különféle gyakorlatias bemutatókkal színesítik a programokat. Ezek a programok a Hagyományőrző Klub tagjainak részvételével zajlanak vagy a klub helységeiben, vagy az iskolában.

Az őszi időszakban a hagyományőrző klub konyhájában a hagyományőrző tagok megtanítják a gyerekeknek a káposztasavanyítás fortéját. A gyerekek maguk reszelhetik le a káposztafejeket, lábmossás után a régi nagy fahordóban maguk taposhatják. Ezt igazán élvezik. A fűszerezésben is segíthetnek, megismerhetik a savanyítás folyamatát magyarul és szlovákul is. Később, mikor a káposzta megsavanyodik, lehetőségük van megkóstolni, enni belőle. Ezzel a tevékenységgel párhuzamosan az iskola konyhájában is tevékenykednek a hagyományőrzők a diákok segítségével. Háromféle hagyományos szlovák ételt készítenek krumpliból, lisztből és sóból. „Kvakát” töltöttek túróval, amit az iskolaudvaron lévő kemencében sütöttek ki, mákos nudlit főztek, szlovákul „makové súlance”-t és házi készítésű csipkelekvárral megkent lángost sütöttek, amit a végén közösen fogyasztottak el. Egy másik alaklommal igazi, házi szilvás gombócot készítettek a gyerekek nagy örömeire. (10. számú melléklet)

Szintén ősszel az iskola udvarán a lekvárfőzés fortélyaiba avatják be a gyerekeket. Üstben főzik a szilvalekvárt cukor nélkül, mint a régi időkben. (11. számú melléklet)

Adventi időszakban mézeskalácsot sütnek a gyerekekkel mind az óvodában, mind az iskolában a hagyományőrző klub tagjainak segítségével. Az adventi gyertyagyújtáskor az első héten a falu központjában a nagyszínpadon megható kis műsort adnak az iskolások, óvodások, majd a következő héten a hagyományőrzők szlovák és magyar versekkel, énekkel gazdagítva. Az adventi várakozást az iskolában megrendezésre kerülő karácsonyi gála koronázza meg, ahol az óvodás korosztálytól nyolcadik évfolyamig mindenki hangulatos karácsonyi előadással készül és örvendeztet meg a néző közönséget. A betlehemezéstől a legmeghatóbb karácsonyi zenéig minden látható és hallható.

A tavaszi időszakban a régi, hagyományos tojásfestéssel ismerkedhettek meg a gyerekek, ahol hagymahéjban főzték meg levelekkel, növényekkel díszített tojást, amit nejlon

harisnyanadrágba kötöttek. Megtanulták a gyerekek a finom, foszlós kalácssütésnek minden fortéját is.

Akik számára a településen kiemelkedően fontos a néphagyományok tovább örökítése, azok a hagyományörző klub tagjai, akik rendszeresen tartott bemutatókon, mesedélutánokon, saját tapasztalatokat, emlékeiket szívesen osszák meg a gyerekekkel.

5. Hagyományörző civil szervezetek

5.1. Szlovák Nemzetiségi Hagyományörző klub

A Bükk-szentkereszti Szlovák Nemzetiségi Hagyományörző Klub 1991. január 9.-én alakult meg Ladányi Endréné és Gémesi Károlyné tanárnők vezetésével, 23 alapító taggal. Mára a tagok száma már 52 főre emelkedett, aminek én is tagja vagyok. A tagok között számos pedagógus és óvodapedagógus is megtalálható, nyugdíjas és dolgozó, akik számára kiemelkedően fontos a néphagyományok tovább örökítése. A falu lakosságával és a falu vezetésével együtt mindenki közös érdeknek tartja a szlovák nyelv és a szlovák hagyományok fennmaradását, ápolását, megőrzését. A klubbot a közös gyökerek és a szülőktől, nagyszülőktől szerzett ismeretek, emlékek tovább örökítése motiválja és tartja fenn. A hagyományörző klub tagjai rendszeresen részt vesznek az iskolások és óvodások életében. Bemutatókon, mesedélutánokon, saját tapasztalatokat, emlékeiket szívesen osszák meg a gyerekekkel. A Hagyományörző Klub helyet kapott a Községi házban, ahol bemutathatják a gyerekeknek és az ide érkező vendégeknek, ősöknek hagyatékait, amivel nagyon ízlésesen berendezték azt a három szobát és konyhát, amit az Önkormányzat biztosít számukra. Ezeket a helyiségeket a régi kornak megfelelően rendezték be, ahol elmaradhatatlan a tisztaszoba is. Mindenki hozzájárult néhány otthonról hozott régiséggel, ősök hagyatékával. Megtalálhatóak itt szlovák nyelven hímzett falvédők, festett falitányérok, tulipános láda, régi üvegtárgyak, parázssal tölthető vasalók, a falu életéhez szorosan kötődő sparhelt, és a vallás fontosságát hangsúlyozva feszületek, szent ereklyék. (12. számú melléklet)

A tagok minden hónap első hétfőjén itt találkoznak. Minden hónapban megünnepelik a klub névnaposait. A tagok már a kezdetektől gyűjtik a régi szlovák dalokat, majd közösen, egymást tanítva énekelnek. Ennek a szép, közös éneklésnek a felismerése képpen megalakították a Hagyományörző Klub „Horenka” Énekkart. Az énekkar minden település szintű rendezvényen

részt vesz, sőt, az ország más szlovák régióiban és Szlovákiában is. Azért, hogy az ország szlovák régiói, ahol őrzik és ápolják a szlovák néphagyományokat, jó kapcsolatban legyenek egymással, a Bükk-szentkereszti Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat és a Hagyományörző Klub szervezésével 1994-től minden évben megrendezik településünkön a Szlovák Nemzetiségi Napot, találkozót. Ez a találkozó a falu egészét összefogja, a legkisebb óvodásoktól, iskolásoktól az idősekig. A vendégekkel megismertetjük az őseink kultúrájának hagyományörző műsorát. Szép csengésű szlovák dalokat énekelve, látványos néptáncot előadva, a hagyományörző klub tagjainak finom házi süteményeivel, kemencében sült finomságokkal várjuk az ide érkező vendégeket. Az iskola tornatermében minden évben kiállítás látható, helyi specifikumokkal. Pl: a mészégetés régi fényképek felhasználásával, szlovák népviseletű lakodalmas fotók őseinkről. Ez a találkozó a falu lakosságának éppúgy szól, mint a meghívott vendégeknek. Így lehetőséget adunk batári kapcsolatok, hosszú távú ismeretségek kialakítására, a szlovák hagyományok ápolására. Minden évben, az idősek napi rendezvények, ami szintén szlovák és magyar nyelven zajlik, az óvodások műsorával kezdve, az iskolások, az énekkar, a hagyományörző klub és a tiszteletes köszöntik a szépkorúakat. „A Bükk-szentkereszti szlovák Nemzetiségi Önkormányzat pedig kitüntetéssel jutalmazza mindazon tagokat, akik aktív kulturális életet, hagyományörző tevékenységet végeznek, és felköszönti a 75 év feletti, kerek évfordulót ünneplő születésnaposokat.”²³

5.2. Bükk-szentkereszti Horenka Hagyományörző énekkar

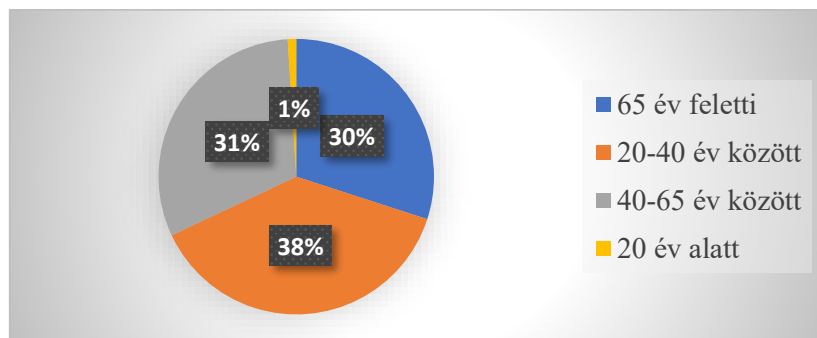
Ladányi Endréné Lujzika Néni vezetésével alakult meg az énekkar 1991-ben. A helyi asszonyok csodálatos magyar és szlovák népdalokat ismertek, amit szüleiktől, nagyszüleiktől tanultak. Ezeket a dalokat szerették volna összegyűjteni és mindenkivel megtanítani, átadni a jövő nemzedéknek, hogy ezek ne merüljenek feledésbe. Ezeket a dalokat minden hónapban közösen gyakorolják a Hagyományörző Klub helységében és a község kulturális rendezvényein előadják. Az itthoni fellépések mellett egyre több meghívást kapnak a környező településekre, sőt, még Szlovákiába is. Pl: Rozsnyó, Szepsi, Hrhov. Fellépnek olyan hazai településeken, ahol a szlovák kultúra napjainkban is jelen van. Pl: Békéscsaba, Csabacsüd, Szarvas, Komlóska. (13. számú melléklet)

²³Telekes Antalné Bükk-szentkereszti Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat *Hagyományápolás Bükk-szentkereszten* Bükk-szentkereszt, 2021.03.01. (113. oldal)

„Különböző szlovák nemzetiségi dalos versenyeken is részt vettek, kiváló eredményeket elérve.”²⁴

6. A szlovák nyelv használata a településen kérdőíves felmérés alapján

Kutatásomat, hogy hogyan alakul a szlovák nyelv használata a településen, egy kérdőív elkészítésével és értékelésével igyekeztem alátámasztani, amit az óvodás, iskolás szülőkkel, a boltban és az orvosi rendelőben lévő idősebb emberekkel töltöttem ki. Nyomtatott formában készített kérdőíveket használtam. A megkeresésre a személyes találkozást választottam, ugyanis a legidősebb korosztály (70 év felett) a mai internetes világban nincs igazán otthon, sokan nem használják a közösségi oldalakat. Az átfogó kimutatáshoz pedig szükség volt az idősebb korosztályra is. Az iskolás és óvodás szülőkkel pedig mindennapi kapcsolatban vagyok. A célom 100 kérdőív kitöltése volt. A hipotézisem az volt, hogy 30% körüli lesz a szlovák nyelvet még aktívan használók száma, ugyanis a 2022-es népszámláláskor a településen 304-en szlovák nemzetiséghez tartozónak vallották magukat, ami 27.9 %. Ez bizakodásra adott okot, hogy még ilyen sokan vannak, akik kötődnek a gyökereinkhez, és talán még beszélik is a szlovák nyelvet.

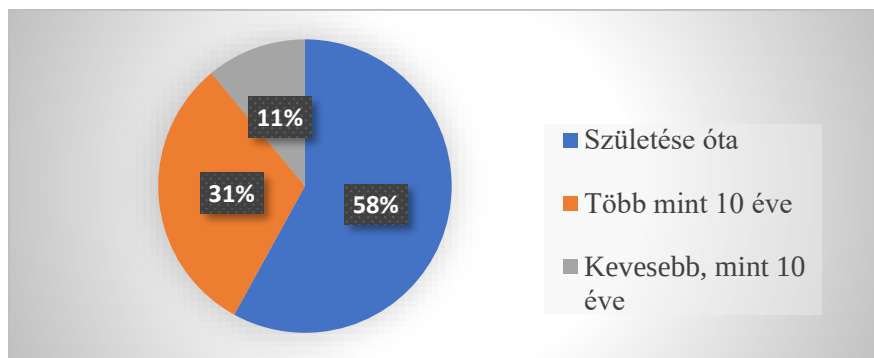

1. ábra: Életkor szerinti eloszlás

A kérdőívvel megkérdezettek 30% arányban voltak 65 év feletti, vagyis 30 fő, a maradék 70 fő 18-65 év közötti korosztályra esik. A 20 és 40 év közötti korosztály 38 %, 40-65 közötti 31%. Egy kitöltő volt 20 év alatti, ez a megkérdezettek 1%-a.

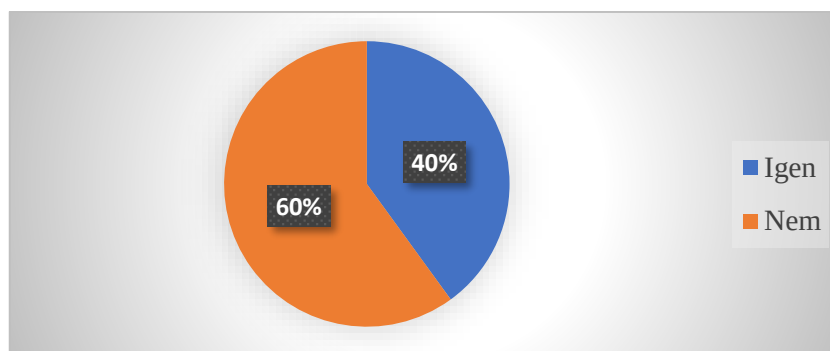
A kitöltési arányt a település lakóinak tényleges életkor szerint eloszlási arányához igazítottam, ugyanis így kaphatunk minél valóságosabb képet a tényleges nyelvhasználatról.

²⁴Telekes Antalné Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat - *Hagyományápolás Bükkszentkereszten*, Bükkszentkereszt 2021.03.01.(32.oldal)

2. ábra: Mióta él Bükkszentkeresztben?

A válaszadók 58%-a él születése óta Bükkszentkeresztben, 31% már több mint 10 éve él itt, a legkisebb arányt a 10 évnél rövidebb ideje itt lakók képviselik, 11%.

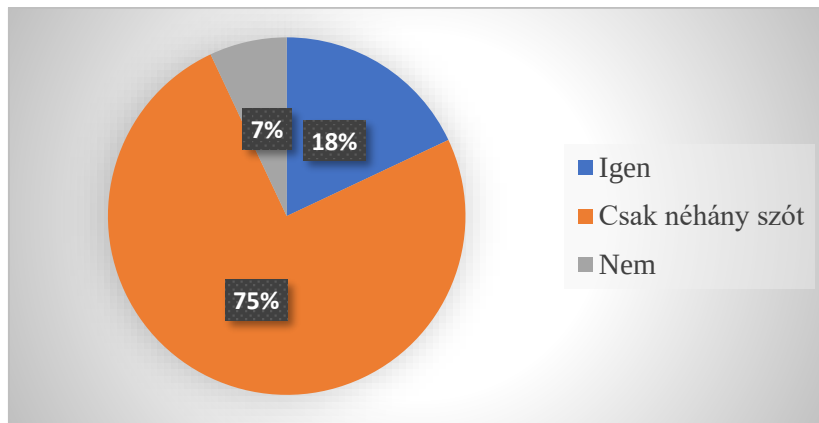

3. ábra: Tanult gyermekkorában szlovák nyelvet?

A megkérdezettek csupán 60%-a tanult szlovák nyelvet gyermekkorában, 40% nem.

A szlovák nyelvet tanulók közül intézményi szinten, óvodában és iskolában 84 % tanult, 42 % jelölte be a szülőket, nagyszülőket, hogy tőlük, velük tanulták a nyelvet. 3 % volt, aki nyelvi tanfolyamon is tanulta a szlovák nyelvet az iskolai oktatásokon felül.

Mivel a településen szlovák nemzetiségi óvoda és iskola van, várható volt az az eredmény, hogy a szlovák nyelvet intézményi oktatásban a születésük óta Bükkszentkeresztben élők közel 100%-ban részt vettek. A válaszadók csupán 10%-a nem tanult intézményi keretek között. Ők a településen a legidősebb korosztály, akik otthon, szüleiktől, nagyszüleiktől tanultak és a mai napig beszélik a szlovák nyelvet.

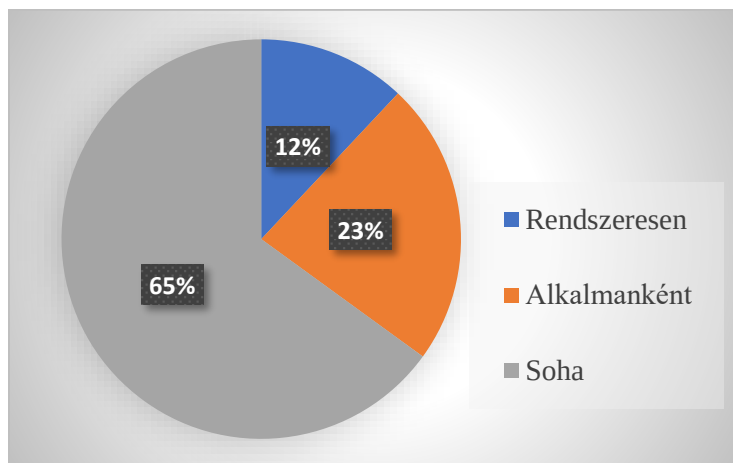

4. ábra: Beszéli-e a szlovák nyelvet, tud-e valamennyit szlovákul?

Arra a kérdésre, hogy beszéli-e a szlovák nyelvet, tud-e valamennyit szlovákul, számomra meglepő válaszok születtek. A válaszadók közül, akik kommunikáció szintjén beszélnek, csupán 18 % válaszolt igennel, ami nagyon kevés, ahhoz, hogy a településen a szlovák nyelv ténylegesen fennmaradjon.

A megkérdezettek 75%-a sajnos csak néhány szót tud, ami valószínűleg abból ered, hogy nagyrészüket, akik általános iskolában tanulták, és nem használják a nyelvet, kezdik felejtani, csak kevésre emlékeznek belőle. A lakosság másik része pedig akkor találkozik szlovák szavakkal és kifejezésekkel, amikor iskolás gyermekükkel együtt tanulnak a szlovák órákra, kikérdezik tőlük a szavakat.

Sajnos ez nem elég a kommunikációhoz, de biztató, hogy a Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat által minden évben szervezett ingyenes 40 órás nyelvtanfolyamok elvégzésével ez tovább fejleszthető. Abban látom a szlovák nyelv fejlődésének, fejlesztésének és fennmaradásának a jövőjét, ha minden évben új emberek is bekapcsolódnak ezekbe a képzésekbe a kezdő csoportba, és a haladók kommunikációs szintre fejlesztik tudásukat. Ezek a tanfolyamok nagyszerű lehetőséget jelentenek a szlovák nyelv elsajátításában, fejlődésében és település szintű megőrzésében.

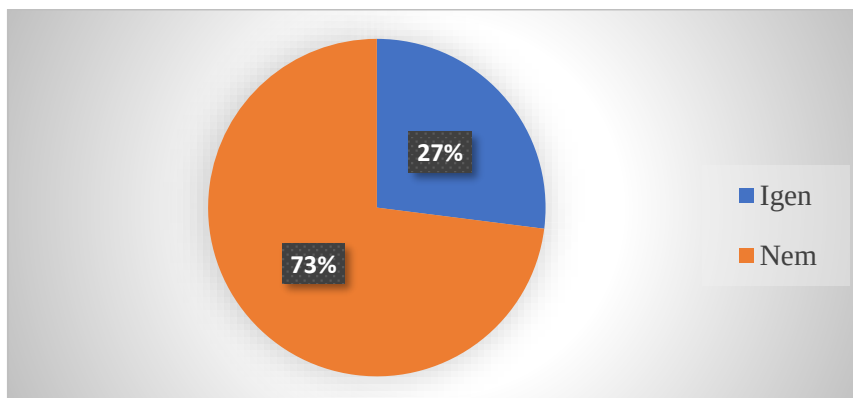

5. ábra: Amennyiben beszéli a szlovák nyelvet, otthon használja-e családja körében?

A szlovák nyelvet otthon, a családja körében nagyon kevés ember, a megkérdezettek csupán 12%-a használja otthon rendszeresen, alkalmanként 23%, és soha 65% soha. Körülbelül erre a válaszra számítottam.

Amennyiben használja a szlovák nyelvet, az iskolán kívül hol tudta hasznát venni kérdésre a következő leggyakoribb válaszok érkeztek: szlovákiai vásárlások alkalmával, kirándulásokon, sítáborban, utazások alkalmával, a piacon, nemzetiségi rendezvényeken, szlovákok tájékoztatására, akik a településen nyaralnak, esetleg rokonokat látogatnak meg.

Ha nem beszél szlovákul, tanulna esetleg a településen szervezett nyelvtanfolyamon kérdésre meglepetésemre csak igen válasz érkezett. A jövőbeni fejlődés tekintetében ez nagyon pozitív. A település facebook csoportjában esetleg jobban lehetne népszerűsíteni a jövőben az ingyenes nyelvtanfolyamot, hátha több jelentkező lenne és többen fejlődnének a szlovák nyelv terén.

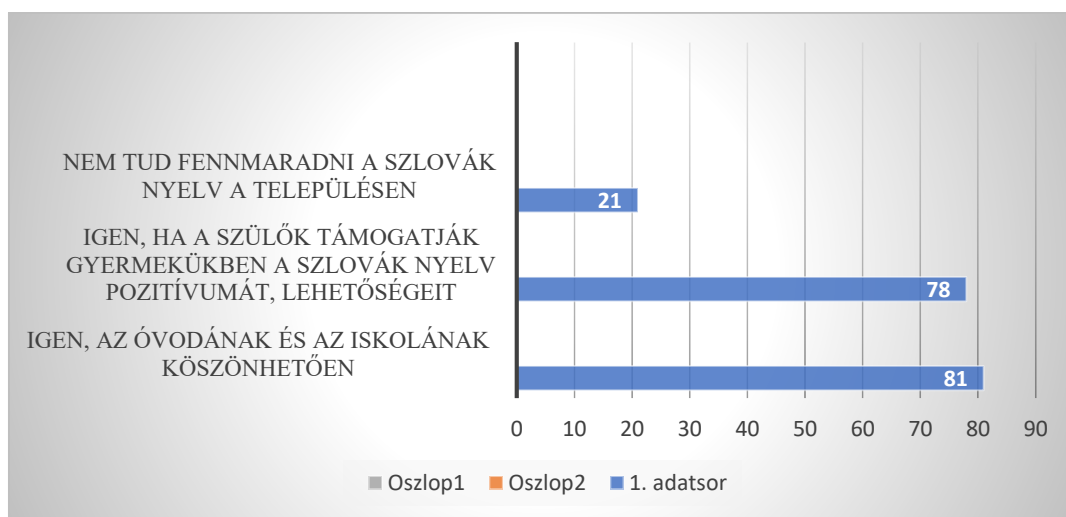

6. ábra: Beszélnek-e szülei, nagyszülei otthon szlovákul?

Beszélnék-e szülei, nagyszülei otthon szlovákul kérdésre a válaszadók 27%-a válaszolt igennel, 73 % -nál azonban már nincs otthon szlovák nyelvű kommunikáció. A nagyszülők, a dédszülők azok, akiktől a mai gyerekek még hallhatnak otthon családi beszélgetéseket szlovákul, az igazi tősgyökeres bükkszentiek. Sajnos a számuk már egyre kevesebb.

Arra a kérdésre, hogy hall-e szlovák nyelven beszélőket az orvosi rendelőben, az önkormányzatnál, a boltban vagy a postán ugyanazok a válaszok érkeztek. A válaszadók 99%-a nem hall szlovák nyelven beszélőket egyik helyszínen sem. Ezeken a szinterek a kommunikáció és az ügyintézés csak magyar nyelven folyik.

A következő kérdésre, hogy milyen korosztálytól hall szlovák nyelvet a településen, több válasz is megadható volt. A legtöbb válasz a 60 év feletti korosztályra esett, 88%, míg az óvodás és iskolás korosztály is elég magas értéket mutat. 0-10 év között 36%, 10-20 év között 24 %. Ez annak köszönhető, hogy a pedagógusok megtanítták és elvárják a gyerekektől, hogy az udvariassági formákat, a köszönést mindkét nyelven használják az utcán, az intézményekben. Ez rögződik a gyerekekben és használják is. Az idősebb korosztály használ még néhány olyan szófordulatot, ami szlovák, esetenként kevert tót nyelven beszélnek egymás között. A 20 és 60 év közötti korosztály nem kapott szavazatot.

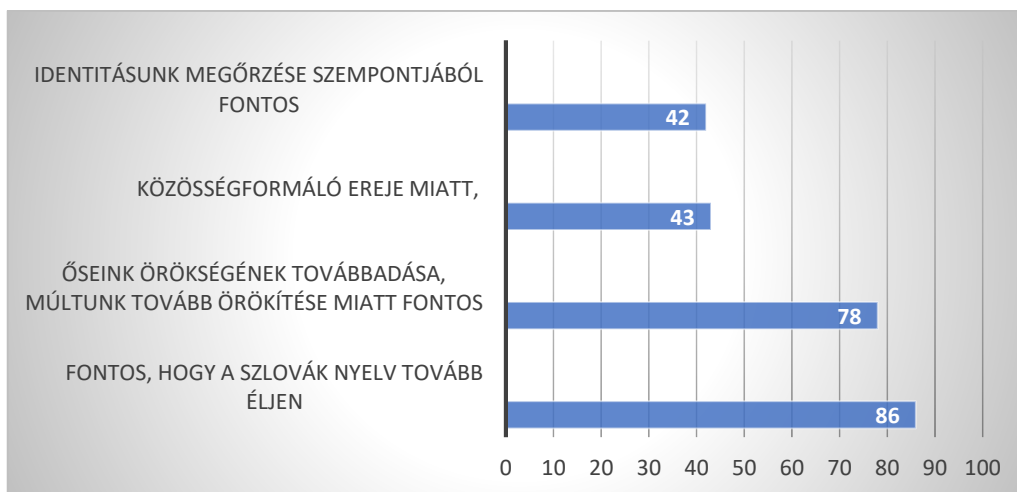
7. ábra: Ön szerint fent tud e maradni a szlovák nyelv a településen?

Igen, az óvodának és az iskolának köszönhetően választási lehetőségre 81% válasz érkezett, ami annak köszönhető, hogy színvonalas nyelvoktatás történik az egyes intézményekben, alapot adva a szlovák nyelv fennmaradására. Arra a kérdésre, hogy igen, ha a szülők támogatják gyermekükben a szlovák nyelv pozitívumát, lehetőségeit, formálják identitástudatukat 78%. A

szülők tudják, érzik, hogy felelősségük van a nyelv és a szlovákság fennmaradásában. 21%-a a válaszadóknak úgy véli, hogy nem tud fennmaradni a szlovák nyelv a településen.

A megkérdezettek 88%-a jár szlovák nemzetiségi rendezvényekre a településen. Ez a választ vártam, ugyanis ténylegesen sokan szoktak részt venni rajta. Ezek a rendezvények megmozgatják a falu apraját és nagyját. Az óvodás és iskolás szülők elkísérik gyermekeiket és megnézik a fellépéseiket, ugyanis minden ilyen rendezvényen részt vesznek és színvonalas szlovák műsorral szórakoztatják a közönséget. A nemzetiségi napra 88%, egyéb hagyományőrző rendezvényre 73% válaszolt igennel. Csupán 5% nemleges válasz érkezett.

Néphagyomány tekintetében 100% válasz érkezett a karácsony és a húsvét ünneplésére. A disznóvágást 21% választotta, ami település szinten még elég magasnak mondható. Egyéb hagyományt is megjelöltek, mint pl. bálozást, a pünkösdi egyházi ünnepet.

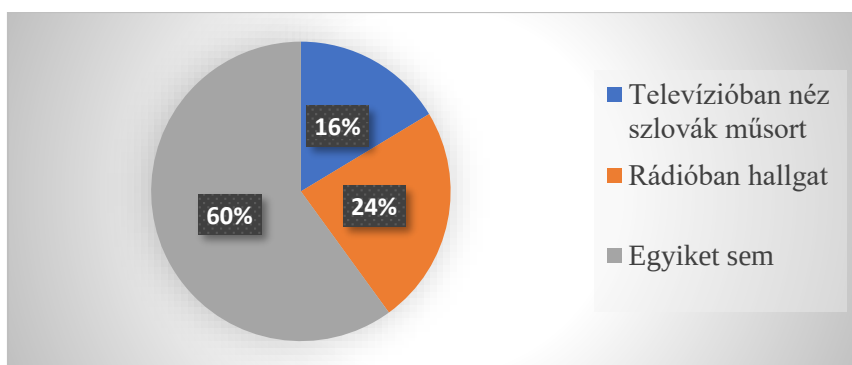
8. ábra: Fontosnak tartja-e, hogy ápoljuk a szlovák nyelvet és a néphagyományokat?

Arra a kérdésre, hogy fontosnak tartja-e, hogy ápoljuk a szlovák nyelvet és a néphagyományokat, több válasz is megjelölhető volt. A legtöbben, 86% válaszolta, hogy azért fontos, hogy a szlovák nyelv tovább éljen. A válaszadók 78%-a gondolta, hogy Őseink örökségének továbbadása, múltunk tovább örökítése miatt fontos. 43% válaszolta, hogy közösségformáló ereje miatt, 42%, hogy identitásunk megőrzése szempontjából fontos. Nem érkezett válasz arra lehetőségre, hogy nem tartom fontosnak a hagyományok ápolását.

A megkérdezettek csupán 9%-a tagja a hagyományőrző klubnak, és 12% válaszolta azt, hogy szeretne a jövőben az lenni. Ez az arány nagyon kevés, ahhoz, hogy a hagyományokat tudjuk

ápolni, tovább tudjuk adni, több új taggal kell bővíteni és fiatalítani a hagyományőrző klubot. Tradicionális bükkszentkereszti szlovák ételt, tradicionális karácsonyi gombalevest a megkérdezettek 79%-a fogyaszt, míg töltött káposztát 100%. Egyéb tradicionális ételek között a mákos gubát, mákos sulancét, juhtúrós sztrapacskát, knédlit és kvakát jelölték meg.

Fontosnak tartja, hogy gyermekeinknek átörökössük identitásunkat, őseink hagyományait kérdésre 96% igen válasz érkezett, ami nagyon jónak mondható. Személyes tapasztalom is, hogy a falu lakói fontosnak tartják a szlovák hagyományok megőrzését és átörökítését a gyermekeinkre.

9. ábra: Néz e televízióban szlovák nyelvű műsort, hallgat e szlovák rádiót?

Néz e televízióban szlovák nyelvű műsort (Pl. Domovina) kérdésre csupán 18% igen válasz érkezett. Ez az arány annak köszönhető, hogy a szlovák nyelvet értők száma már csak az iskolás korosztályban és a legidősebb, nyugdíjas generációkban jellemző. Szlovák nyelvű rádiót a megkérdezettek 26%-a hallgat.

Sajnos a hipotézisem nem teljes mértékben állta meg a helyét, néhány százalékkal alul maradt a várakozásomnak, ugyanis a kérdőíves kutatásból kiderült, hogy kommunikáció szintjén csak egy igen kis hányada beszél szlovákul a településnek, bár a szlovák nyelv ott él a családok életében, mindennapjaiban. Mégis hanyatlóban van a használata. Sok ember tanulta a szlovákot, de mivel nem használja rendszeresen, egyre kevesebbre emlékszik belőle. Ez a tudás ott van bennük, visszajönne, ha újra tanulni kezdenék. Az identitástudat erős az emberekben, a település összetartó kis közösséggé kovácsolódott, valószínűleg ennek köszönhető, hogy 30% körüli a településen a szlovák nemzetiséghez tartozónak vallott emberek száma, ami nagyon példaértékű. Fontos a hagyományőrzés, a hagyományok tovább örökítése az embereknek, szeretnek itt élni, ide tartozni

7. Összefoglalás, értékelés

Szakedolgozatom megírásával Bükkszentkereszt szlovák kultúrájának, hagyományainak, nyelvének megőrzéséről próbáltam egy átfogó képet bemutatni a különböző intézményeken és szervezeteken keresztül. A szlovák nyelv, a gyökereink, az identitásunk, hovatartozásunk a mai napig fontos az itt élő emberek számára. Sok emberrel beszéltem, így kijelenthetem, hogy a szlovák nyelv és a néphagyományok ápolása, kultúrkinccsünk őrzése és átörökítése még ma is fontos a településen. A szlovák gyökerekkel rendelkező családok átadják tudásukat, ismereteiket, emlékeiket a falu gyerekeiknek, nem szeretnék, ha ezek az emlékek elvesznének és a múltjuk feledésbe merülne. Megpróbálják ezeket életben tartani, gyermekeik, unokáik felé átörökíteni, formálni identitástudatukat. Az idősebb emberek többsége, a szépkorúak, a legidősebb generáció a mai napig beszél szlovákul. Itt mindenki ismer mindenkit, mint egy nagy család. Az utcán megállnak pár szót váltani egymással, mindenkinek van a másikhoz egy kedves szava. A faluban nagy az összetartó erő, az együvé tartozás. A betelepült idegeneket „pristač”-nak nevezik, de ők is könnyen beilleszkednek a falu életébe. Nagyon segítőkész és befogató emberek élnek itt, könnyű ide beilleszkedni. Ehhez nagymértékben hozzájárulnak a helyi hagyományőrző rendezvények, ahol a település apraja-nagyja együtt ünnepel, szórakozik. Ezeknek a rendezvényeknek közösség kovácsoló erejük van. Könnyebben közelebb kerülnek egymáshoz a beköltözött emberek a bükkszentkereszt lakosokhoz.

A fiatalok az óvodában, iskolában sajátítják el elődeink nyelvét, a szlovák nyelvet. Velük együtt a szüleik is tanulnak, mindenki elsajátít néhány szót a szlovák nyelvből. Az iskolába és óvodába történő beiratkozáskor mindenki önkéntesen hozzájárul a nemzetiségi neveléshez. Örülnek, hogy a gyerekek szlovákot is tanulnak, mert, ahogy a közmondás tartaja, „ahány nyelven beszélsz, annyi embert érsz.”²⁵ A településen élő családok közül még van néhány olyan család, ahol mind a két szülő tősgyökeres Bükkszentkereszt, de manapság inkább az jellemző, hogy csak az egyik szülő, és néhány családban egyik sem. A fiatal gyerekes családok körében egyre népszerűbb Bükkszentkereszt, sokan költöznek ide. A település lakói büszkék a múltjukra. Sajnos az otthon, családban folytatott szlovák nyelvű kommunikáció már igen ritka, csak a szépkorúak használják egymás között. A boltban, a postán, magyar nyelven folyik a kommunikáció. Az utcán az óvodások és az iskolások viszont két nyelven köszöntik az arra járó embereket.

²⁵ Közmondások, közmondások keresése » Szólások.hu

Összességében elmondható, hogy a településen egy kis közeg kivételével szinte minden családban jelen van a szlovák nyelv, még ha nem is a kommunikáció szintjén, a gyerekeknek és az idős nagyszülőknek köszönhetően.

Én személy szerint nagyon megszerettem a szlovák nyelvet, köszönhetően gyökereimnek, az otthonomnak, a gyermekeimnek és nem utolsósorban a munkahelyemnek. Folyamatos fejlődésen megyek keresztül, aminek úgy gondolom, hogy még nincs vége. Célom a diploma megszerzése után a szlovák nyelv tanulására összpontosítani és tökéletesíteni a kommunikációm.

Tanulmányaim során egy igen helytálló idézettel találkoztam és ezzel szeretném zárni gondolatimat:

„A szlovák nyelv nagyon szép és dallamos nyelv, de a szlovák nyelvtan nagyon nehéz.”

„Slovenský jazyk je veľmi pekný a melodický, ale slovenská gramatika je veľmi ťažká”.²⁶

8. Zhrnutie

Svojou diplomovou prácou by som chcela podať prezentáciu o zachovávaní a udržiavaní slovenskej kultúry, tradícií a jazyka osady Bükkszentkereszt prostredníctvom inštitúcií a organizácií pôsobiacich v osade. Rada by som predstavila aj zaviedla používanie slovenského jazyka a zachovávanie tradícií od materskej školy cez základnú školu, od krúžku zachovávania tradícií až po národnostnú samosprávu.

Z histórie Bükkszentkresztu je zrejmé, že v dedine žili spočiatku slovenskí, nemeckí, českí, poľskí a rusínski sklári, ktorí hovorili zmiešaným slovanským jazykom. Obyvatelia od druhej polovice XIX. storočia sa stali dvojazyčnými. Táto asimilácia sa stávala čoraz výraznejšou. Vo XX. storočí v škole, na úrade, v kostole sa už používal maďarský jazyk.

Dôležitú a rozhodujúcu úlohu v živote osady stále dodnes zohráva slovenský jazyk. Okrem samosprávy obce existuje aj Slovenská národnostná samospráva, spolupracujú v úzkej koordinácii. Hlavnou činnosťou Slovenskej národnej samosprávy je podpora slovenského jazyka a slovenskej ľudovej kultúry, aktivít, podujatí a programov na upevňovanie identity, akými sú Klub tradícií, materská škola, škola, miestne občianske organizácie, programy starostlivosti o tradície a podujatia. Pozitívom v osade je, že pri sčítaní ľudu v roku 2022 sa takmer 30% obyvateľov dediny prihlásilo k slovenskej národnosti. U mňa z toho vznikla

²⁶ KRÍŽOM KRÁŽOM Slovenčina A1+A2 Univerzita Komenského 2015. (16. oldal.)

hypotéza, že v osade je stále dosť veľa slovenskej národnosti, takže je veľká šanca a pravdepodobnosť prežitia slovenského jazyka.

Materská škola a škola v osade sú národnostné inštitúcie. V škole aj v škôlke učíme slovenské tradície. Komunikácia v slovenčine je súčasťou ich každodenného života.

Do konca predškolského veku si tak deti vypestujú kladný vzťah k národnému jazyku, poznajú riekanky, básničky a pesničky v slovenčine. Poznajú miestne tradície a zvyky. V úzkej spolupráci s členmi krúžku zachovávania tradícií môžu žiaci materskej školy na vlastné oči vidieť a na *vlastné ruky* zažiť ľudové tradície, ktoré v osade dodnes žijú. Vyskúšať si môžu tradičné činnosti pod vedením starších, ako je nakladanie kapustnice, alebo ako sa tu hovorí „šliapanie kapustnice“, varenie lekváru tradične v kotlíku, pečenie šišiek a koláčov.

Našou najkrajšou akciou je adventné zapáľovanie sviec, kedy druhú sviečku na adventnom venci spoločne zapália škôlkari a školáci v rámci slávnostného programu. Program je aj v slovenskom a maďarskom jazyku.

Aj na jar máme niekoľko tradičných podujatí, od veľkonočnej oblievačky až po Deň matiek. Najväčšiu prípravu si pre nás vyžaduje Slovenský národný deň, ktorý sa každoročne koná v osade. Pre školákov je to najväčšia úloha roka, keďže musia vystupovať a stáť na veľkom pódiu pred veľkým publikom.

Naša materská škola má úzky vzťah a spoluprácu s blízkymi osadami so slovenskými koreňmi, akými sú Bükkszentlászló a Répáshuta. Medzi tromi osadami sa vytvorila dobre fungujúca slovenská pracovná komunita. Učiteľky všetkých troch materských škôl každoročne organizujú stretnutia a odborné dni, kde si vymieňajú metodické nápady a diskutujú o možnostiach výberového konania, čím si navzájom pomáhajú. Ďalší deň tohto druhu je pre deti zorganizované priateľské stretnutie.

Základná škola slovenskej národnosti Bükki je jediným ústavom slovenskej národnosti v okrese Miskolc. Keďže počet tried je malý, študenti dostávajú individuálne vzdelávanie v oblasti talentu a rozvoja ich individuálnych schopností aj v oblasti problémov s učením. Všetci študenti sa učia slovenčinu ako druhý materinský/národný jazyk. Spevácky zbor a hráči na gitaru sa pravidelne zúčastňujú celoštátnej súťaže prednesu poézie a prózy a spevu ľudovej piesne, ktorú organizuje Zväz Slovákov v Maďarsku.

Pre obyvateľov osady je odovzdávanie ľudových tradícií mimoriadne dôležité, sú to členovia krúžku zachovávania tradícií, ktorí sa s deťmi radi podelia o svoje zážitky a spomienky na pravidelne organizovaných prezentáciách a rozprávkach.

Členovia od začiatku zbierajú staré slovenské piesne, a potom si spoločne zaspievajú, učia sa navzájom. Za účelom uznania tohto krásneho, spoločného spevu vznikol spevácky zbor „Horenka“ -Klub zachovania tradície.

Platnosť mojej hypotézy som chcela podporiť vyplnením dotazníkov. Mojou hypotézou bolo, že počet ľudí, ktorí ešte aktívne používajú slovenský jazyk, sa bude pohybovať okolo 30 %, keďže k slovenskej národnosti sa hlási 304 z 1126 obyvateľov osady, čo je 26,9 %.

Ako sa ukázalo pri vyhodnocovaní dotazníkov, žiaľ, moja hypotéza nebola pravdivá, pretože len veľmi malú časť osady, len 10 %, tvoria starší ľudia, ktorí ešte aktívne používajú slovenský jazyk. Pre dopytovanie som zvolila osobné stretnutie, pretože najstaršia generácia nie je v dnešnom internetovom svete naozaj doma, mnohí z nich sociálne siete nevyužívajú. A na komplexnú správu bola potrebná aj staršia veková skupina. Mojim cieľom bolo vyplniť 100 dotazníkov. 30 % opýtaných dotazníkom malo viac ako 60 rokov, teda 30 ľudí, čo ukazuje reálnu hodnotu v porovnaní s pomermi obyvateľstva.

Žiaľ, len polovica z týchto 30 ľudí, 14 ľudí, používa slovenský jazyk doma medzi rodinou, priateľmi, susedmi.

Väčšina obyvateľov má slovenskú slovnú zásobu len 10-100 slov, čo je príliš málo na to, aby sa to prejavilo na úrovni komunikácie medzi obyvateľmi. Jazyk sa začína už v škôlke, z ktorej sa k rodičom dostane len pár slov, pretože tieto deti doma slovenské slová nepoužívajú. Už pri nástupe do školy sa deti učia slovenský jazyk päť hodín týždenne, slovíčka sa učia každý týždeň. Veľa rodičov sa učí so svojimi deťmi, a tak sa tieto slová učia aj oni. Skúsenosti dokazujú, že pre rodičov je ťažké naučiť sa nový cudzí jazyk, naučené slová s deťmi dlho nevydržia, rýchlo sa zabúdajú. Škôlkari a školáci používajú jazyk len vo svojom ústavnom prostredí, nie doma alebo v rodine. Takmer 90 % opýtaných rodičov nepozná slovenský jazyk na komunikačnej úrovni, v slovnej zásobe majú len pár slov. Doma ju nepoužíva ani staršia veková skupina, ktorá slovenskú reč ešte počúvala doma od starých rodičov a rodičov, prípadne sa ju naučila v škole. Výnimkou sú členovia klubu zachovávaní tradícií, ale aj slovenské materské školy a učiteľky. Trochu zlepšujú naše štatistiky. Všetci to berú ako svoju profesiu a robia všetko pre zachovanie slovenského jazyka a ľudových tradícií. Na magistráte, na pošte, v obchode, ani u lekára nikto nehovorí po slovensky.

Ako budúca učiteľka materskej školy slovenskej národnosti cítim aj svoje povolanie priblížiť deťom predškolského veku dedičstvo, kultúrne poklady a tradície našich predkov. Pre mňa je dôležité, aby si dieťa zamilovalo slovenský jazyk už v predškolskom veku, aby jazyk spoznávalo hravou formou. Nech majú radi slovenský jazyk, ovládajú ho a udržiavajú tým naše tradície.

Felhasznált irodalom

Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha *Pedagógiai Program* 2022.

Észak Magyarország napilap 1985. június 22. szombat

KRÍŽOM KRÁŽOM *Slovenčina* A1+A2 Univerzita Komenskeho 2015. 16. oldal.

Marta Lysáková Ľubica Kopinová Anna Podhorná: *Piesne, hry, a riekanky*. 1989 Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo

RAABE : *Óvónők kincsestára Módszertani kézikönyv*, 2024

Szabadfalvi József és Viga Gyula: *Répáshuta – egy szlovák falu a Bükkben*, Herman Ottó Múzeum Néprajzi Kiadványai XIII. Miskolc, 1984

Telekes Antalné Bükkszentkereszt Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat - *Hagyományápolás Bükkszentkeresztben* Bükkszentkereszt, 2021. 03.01.

Veres László: *Bükkszentkereszt*; Száz Magyar Falu Könyvesháza Kht., Bp., 2000 (*Száz magyar falu könyvesháza*)

Veres László, Viga Gyula; *Önkormányzat, Bükkszentkereszt, Bükkszentkereszt monográfiája*; 2001

Wardhaugh Ronald: *Szociolingvisztika*, Osiris-Századvég, Bp., 1995

Internetes források:

[Bemutakozás – Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola \(edu.hu\)](http://www.bukkszentkereszt.hu)

<http://www.bukkszentkereszt.hu>

[Bükkszentkereszt – Wikipédia \(wikipedia.org\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/B%C3%BCkkszentkereszt)

[Bükkszentkereszt Összefoglaló | Száz Magyar Falu | Kézikönyvtár \(arcanum.com\)](http://www.bukkszentkereszt.hu/index.php?lap=bukkszent)

<http://www.bukkszentkereszt.hu/index.php?lap=bukkszent>

[Detské pesničky - Šošovica, hrášok, fazuľka - akordy, texty, noty | Hudba.sk](http://www.hudba.sk)

Detské pesničky - Ide, ide vláčik - akordy, texty, noty | Hudba.sk

Detské pesničky - Hlava, ramená, kolená, palce - akordy, texty, noty | Hudba.sk

Közmondások, közmondások keresése » Szólások.hu

https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=08022

MIÓVI Szlovák Nemzetiségi Tagóvodája | miovi.hu

17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról - Hatályos Jogszabályok Gy HYPERLINK

"<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300017.EMM×hift=20170831&txtreferer=0000003.TXT>" HYPERLINK "<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1300017.EMM>

Pedagógiai Program – Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola (edu.hu)

(utolsó megtekintés: 2024. 11.01.)

Mellékletek

Kérdőív a szlovák nyelv használatáról és a néphagyományok őrzéséről Bükkszentkereszt településen

1. Életkora:

- ☐ 20 év alatti
- ☐ 20-40 év között
- ☐ 40- 65 év között
- ☐ 65 év felett

2. Mióta él Bükkszentkereszten?

- ☐ Születésem óta
- ☐ Kevesebb, mint 10 éve
- ☐ Több mint 10 éve

3. Tanult gyermekkorában szlovák nyelvet?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

4. Amennyiben tanult szlovák nyelvet, kitől tanulta? (több válasz is megjelölhető)

- ☐ Szüleitől, nagyszüleitől
- ☐ Óvodában, iskolában
- ☐ Tanfolyamon
- ☐ Nem tanultam

5. Beszéli-e a szlovák nyelvet, tud-e valamennyit szlovákul?

- ☐ Igen, kommunikáció szinten beszélek
- ☐ Csak néhány szót tudok
- ☐ Nem

6. Amennyiben beszéli a szlovák nyelvet, otthon használja e családja körében?

- ☐ Igen
- ☐ Alkalmanként
- ☐ Soha

7. Amennyiben beszéli a szlovák nyelvet, az iskolán kívül hol tudta hasznát tudta venni?

.....

8. Ha nem beszél szlovákul, tanulna esetleg a településen szervezett nyelvtanfolyamon?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

9. Beszélnek-e szülei, nagyszülei otthon szlovákul?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

10. A településen hall szlovák nyelven beszélőket az utcán?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

11. A településen hall-e szlovák nyelven beszélőket az orvosi rendelőben?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

12. A településen hall-e szlovák nyelven beszélőket az Önkormányzatnál?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

13. A településen hall-e szlovák nyelven beszélőket a boltban vagy a postán?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

10. Milyen korosztálytól hall szlovák nyelvet a településen? (több válasz is megjelölhető)

- ☐ 0-10
- ☐ 10-20
- ☐ 20-40
- ☐ 40-60
- ☐ 60 felett

11. Ön szerint fent tud-e maradni a szlovák nyelv a településen?

- ☐ Igen, az óvodának és az iskolának köszönhetően
- ☐ Igen, ha a szülők támogatják gyermekükben a szlovák nyelv pozitívumát, lehetőségeit, formálják identitástudatukat
- ☐ Nem

12. Jár-e valamelyik szlovák nemzetiségi rendezvényre a településen? (több válasz is megjelölhető)

- ☐ Igen, a hagyományőrző klub rendezvényeire

- ☐ Igen, a szlovák nemzetiségi napra
- ☐ Nem

13. Ápol e valamilyen néphagyományt? (karácsony, húsvét, disznóvágás)

- ☐ Igen
- ☐ Nem

Ha igen:

14. Fontosnak tartja e, hogy ápoljuk a szlovák nyelvet és a néphagyományokat?
(több válasz is megjelölhető)

- ☐ Igen, fontos, hogy a szlovák nyelv tovább éljen
- ☐ Identitásunk megőrzése szempontjából fontos
- ☐ Őseink örökségének továbbadása, múltunk tovább örökítése miatt fontos
- ☐ Közösségformáló ereje miatt
- ☐ Nem tartom fontosnak a hagyományok ápolását

15. Tagja a helyi hagyományőrző klubnak?

- ☐ Igen
- ☐ Még nem, de a közeljövőben szeretnék az lenni
- ☐ Nem

16. Fogyaszt e tradicionális bükkszentkereszti szlovák ételt?

- ☐ Igen, tradicionális karácsonyi gombalevest
- ☐ Igen, töltött káposztát
- ☐ Nem

Egyéb:

17. Fontosnak tartja, hogy gyermekeinknek átörökítsük identitásunkat, őseink hagyományait?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

18. Néz e televízióban szlovák nyelvű műsort (Pl. Domovina) vagy hallgat e szlovák nyelvű rádiót?

- ☐ Igen
- ☐ Nem

2. számú melléklet: Égő mészégető boksa napjainkban.
Forrás: Orliczki Attila

3. számú melléklet: mészégető boksa rakása, a képen Galuska István
Forrás: saját, családi fotó

Városkörnyéki községek

A kannától a csapig

A black and white photograph of a man in a military uniform standing in front of a large pile of logs. The man is wearing a cap and a jacket, and is looking towards the camera. The background shows a wooded area with many logs stacked up.

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

Hatvan... Fellapott
lyet leltünk... anedi za-
ran a göröggya nyilván-
t levezől aila kösben,
felle kapta a az utca a
nacselnék... Jönnek ide
álkenni Pestről, Szeged-
re, Debrecna környéke-
re több a két-
nias ház, az ember alig
z megjelenni, melyik
magán", melyik a "bet-
... Nem zárja az itte-
ke az idegenek betele-
...

[illegible]

nálja nekik az élelmiszer, amikor a hús a leg- több hármai sertés-farm- ban nevelődik, kutyáival iskolájuk köré, a bölcsőt a nagymamák helyettesítik. Maradnak építkeznek. Esete 6-8 kétszintes ház kerül nekik, s a husz-harminc meg- született gyermek hely- ben anyakönyvezik, mint hogy helyben mondják k a boldogító ismét a h-

lyl) dajkolt a község polgárait gondatlan, elenyevő a szülőkéshez képest. Azon a jó minőségű fenntartása, Gabb-e oja parkolóbetyek lakalait a köntak hótalanit pénzbe kerül.

Pezze, nem minden ideg gondot a bo. Egy-estendeje ajból előke-tek a lovas sánkok, az-élen már tizennyolc v-a környező kiránduló-lyeik a turistákat, a nem sájnaltak egy

na szlovák nyelvet is
rehek, a nincsen közöttük
veletl, aki a nyelvro-
ban na venne részt
a szlovák gyakorlat-
az övéiben megke-
ha ugyan nem koráb-
család körében. Mer-
ebb helyen a nagy-
beszélők az a ny-
gyermekük már a
magyarul szólnak, e-
között is. Am, az a
nyelvtanulási már
menyes keretek tá-
lák. Moldávia test-
a

pena a rikka, tan mår
feledeit elvseizert.
Läsa Läska en
våg med kast
vette al a „Beko”
tåhäs: ranyttasat. Ello
a telhanyal. Ello
nro-ben dogolnakt.
a b, b, b, b, b
retnek jäg fölvägar
mint a seumaaedhan.
lostetön levö turistah
ette – fluk. Harni
emre – elhryesere.
nro-ben iden
härban, a snär emeri
kan elättet ettel, al
mini monjak, lega
oian välmäetokel
amlyet a turisti
G. G. G. G. G.
monjak, häleleek me
jellegeesen salovak
a strapaueka is me
a. a. a. a. a. a. a. a.
örtieten elre, turisti
tuajai, esod en
a. a. a. a. a. a. a. a.

bülszük az országunk
tárlatán fenn, evvel
cseregetek.

Nagy szlovák és
dolgozik jelenleg
kolában, amelynek
közvetlen diákja
az annak a
hataly erekek is,
nap mint nap az
red at Búkkacsen

Egy-két diak
gond, aki az iskolai
kérdése Szarvas, Be-
ha vagy Budapest
melyik szlovak nyelvi
tanterv szerint tanít
tolysia a tanulni
hogyan aztan a fi-
csonkoltak - az egyik
szlovak nyelvű, az
más helyesen, angol-
sak annyirek kultúr-
nak apostok.

A kollistozó keményebb nádokra inkább vöröse és nyári melegre ró-

4. Észak Magyarországi napilap, 1985. június 22.
Interjú a mézéségetésről Galuska Istvánnal ²⁷

5. számú melléklet: Bükkzentkereszt látképe
Forrás: Orliczki Attila

6. számú melléklet: Bükkzentkereszt látképe télen
Forrás: Orliczki Attila

7. számú melléklet: Bükkszentkereszt Szlovák Nemzetiségi Óvoda Bölcsőde és Konyha
 Forrás: saját fotó

8. számú melléklet: Óvodások fellépése.
 Forrás: Orliczki Attila

9. számú melléklet: Bükki Szlovák Nemzetiségi Általános Iskola²⁸

10. számú melléklet: Szilvásgombóc készítése a hagyományőrző klub és az iskola diákjai részvételével.²⁹

²⁸ Iskola_Legi_OA_1-scaled.jpg (2560×1706)

²⁹ <https://www.facebook.com/bukkisuli/photos/pb.100028021045075.-2207520000/2262891417072376/?type=3>

11. számú melléklet: Lekvárfőzés az iskolaudvaron.
A képen: Galuska Zsófia, lányom. Forrás: saját fotó.

12. számú melléklet: Havi gyűlés a hagyományőrző klubhelyiségben.
Forrás: Telekes Antalné³⁰

³⁰ Tősgyökeres Büökszentiek | Csoportok | Facebook

13. számú melléklet: Horenka Hagyományőrző Énekkar fellépése a Bükkszentkereszti Szlovák Nemzetiségi Napon.
Forrás: Orliczki Attila